Nedėlinis Laikrasztis
„LIETUVA“
Iszeina kas Petnyczia Chicago, Ill.

Prenumerata ant metu:
Amerikoje $2.00
I Užmari $3.00

"Lietuva" spaudina Knigas, Konstitucijas ir kitokius drukus lietuwiszkai, lenkiszkai ir angliszkai.

Užsiraszant "Lietuvą" reikia draugia ir prenumeratą prisiusti. Prisiusdami pinigus adresuokite teip:

A. OLSZEWSKIS,
924 33rd St., Chicago, Ill.
Sub-Station No. 60.

LIETUVA

The Lithuanian Weekly
"LIETUVA"
Published every Friday, at Chicago, Ill.

Executes all kind of Job Printing and translating in Lithuanian, Polish and English languages.

Subscription $2.00 per year.

All communications must be addressed,
A. OLSZEWSKI,
924 33rd St., Chicago, Ill.
Sub-Station No. 60.

Nr. 48 CHICAGO, ILL., PETNYCZIA, 1 Gruodžio (December) 1899 m. Metas VII

ENTERED AT THE CHICAGO, ILL. POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER.

Politiszkos žinios.

—o—

Amerika.

Ant Filipinų salų, rodosi, karė artinasi prie galo, bent kaslink susitikimų didesnių pajiegų. Kaip praneszė į Washingtoną jenerolas Otis, 13 d. lapkriczio pasikėlėlių wadowai susirinko ant rodos į Bayambang; buwo czia ir patsai Aguinaldo, Pio del Pilar, Garcia, Alejandrino ir kiti. Susirinkę, matydami, kad amerikonai turinti geresnius ginklus, didesniuose susitikimuose wisur ima wirszų, nusprendė iszmėtyti filipinieczių pajiegas į mažus pulkelius po kelias deszimtis žmonių ir užpuldinėti wien ant mažų amerikoniszkos kariaunos dalių, ardyti kelius, sunkinti priwežimą maisto widuriuose salų stowincziai kariaunai ir, kaip tik galima, daryti kuo daugiausiai blėdies ir kuo ilgiausiai palaikyti maisztus, kurie ant galo nusibos, jeigu ne sėdintiems Washingtone Amerikos wirszinįkams, tai bent tautai, o tojė ir wirszinįkus priwers priesz sawo norus nusilenkti. Pagal jenerolo Otiso raportus, Aguinaldo apleistas buwusių jo parengto rando sanarių, kurie iszbėgiojo į wisus krasztus: wieni iszkeliawo į swetimus krasztus, kiti gi pasidawė amerikonams; nuo paskutinių jenerolas Otis dažinojo, buk Aguinaldo pats rengiasi bėgti į angliszką waldybą Hongkong, kur jis buwo pirmiaus priesz prasidėjimą karės su Iszpanija. Buk wisi gywentojai iszreiszkia sawo prilankumą amerikonams. Ar isztikro wienok tasai prilankumas teip didelis, ir ar ant jo amerikoniszki wirszinįkai gali remtiesi, tai tik wėliaus pasirodys. Ir pirmiaus juk ne truko panaszių raportų, bet tie laimėti filipiniszki draugai prie pirmos progos pereidawo wėl į pasikėlėlių pusę. Ant galo ir pats amerikoniszki jenerolai, rodosi, tyczia stengiasi isz sawo draugų ne draugus padaryti. Sztai netoli Bamban ant jieszkanczių maisto amerikonų užpuole 20 filipinieczių. Iszgirdę szuwius, atėjo į pagelbą užpultiems daugiaus amerikonų, bet kad užpultų pagauti ne galėjo, tai jie iszdegino filipinieczių kaimą, netoli kurio atsitiko muszis, nors gywentojai galėjo but wisai nekaltais. Karėse terp ciwilizuotų tautų dabar nieks ne baudžia neėmusių dalywumo kowoje gywentojų. Ateina žinios nuo jenerolo Otis, buk wisa prowincija Zamboanga, ant salos Mindanao, pasidawė amerikonams.

Miestas Mulasiqui pasidawė amerikonams ir juos prilankiai priėmė, bet isztraukus amerikonams, atėjo pasikėlėliai ir wisus miesto urėdnįkus prilankius amerikonams tiesiog iszpjowė. Mat pasikėlėliai stengiasi baugyti gywentojus, rodydami jiems, kad wisus amerikonams prilankius toks jau likimas laukia.

Pietini Afrika.

Traukianczios į pagelbą burų apgultiems miestams angliszkos pajiegos jau turėjo pirmutinius susitikimus. Po Belmont susitiko 3000 burų su 7000 anglijonų wedamais lordo Methuen į pagelbą apgultam Kimberley. Muszis buwo neiszpasakytai smarkus, kadangi nors burų buwo per pusę mažiaus, jie turėjo twirtas ant kalnų stowyklas. Anglijonai per szturmą tas stowyklas paweržė, bet nužudė apie 220 sawo kareiwių. Kiek nužudė burai, tikrai nežinia: ant muszio lauko rado jų 50 užmusztų, sužeistus jie su sawim paėmė. Kad tas pergalėjimas ne buwo teip didelis, pasirodo jau isz to, kad anglijonai ne paweržė nė wienos kanuolės, kad ne dryso wyti besitraukianczių burų ir tas dar rodo, kad jau subatoj jie bandė wėl anglijonams kelią užstoti po Gras Pan. Czia teiposgi silpnesnės burų pajiegos užpuolė ant anglijonų. Muszis traukėsi nuo 3 wal. po pietų iki 10 wakare. Kad tame muszyję teiposgi ne mažai anglijonų krito, galima spręsti isz to, kad ir czia ne dryso wyti pasitraukianczių burų, bet apsistojo ant wisos dienos Gras Pane, idant nuwargę kareiwiai galėtu priderancziai atsilsėti. Nuo czia iki burų apgultam miestui Kimberley yra jau tik 20 mylių. Jenerolas Methuen parengė saulinį telegrafą ant susikalbėjimo su apgultais mieste anglijonais. Kadangi po Kimberley susirinko daugiaus burų, prie jų pristojo nemažai liuosnorių isz holandiszkos kilmės kolionistų angliszkų waldybų, tai pajiegos abiejų pusių netoli susilygino. Dar szią sanwaitę po Kimberley turės atsitikti didelis muszis, po kuriam arba burai užimę miestą, arba jeigu juos pasiektų ne pasisekimas, turės jie trauktiesi ant gynimo sawo tėwynės rubežių.

Wyriausias angliszkos kariaunos wirszinįkas jenerolas Buller atkako jau į Nataliaus sostapilę Pietermaritzburgą, kur renkasi didžiausios angliszkos pajiegos ir trauks su joms priesz wyriausią Transvaaliaus wadą jenerolą Joubertą. Tasai apie tai pajutęs, traukia sawo pajiegas atgal prie Ladysmith, kur lauks anglijonų atėjimo; jeigu iki tam laikui burams nepasiseks miesto paimti, tai jie pasirengę stoti į muszį su ateinanczioms Bullero pajiegoms prie Colenso. Burai pasitraukė jau nuo miesto Escourt į Colenso, kur yra swarbiausias anglinų perėjimui tiltas. Joubert pasirengęs prie to perėjimo su sawo pajiegoms laukti anglijonų ir czia parengti pasipriesziniman. Jeigu ji sumusztų, tai jis isznaikinęs tiltą, ant kelių sanwaiczių apstabdytu anglijonų traukimą; ant gynimo upės paliktų mažas pajiegas, su kitoms gi pasirengęs weržti Ladysmith.

Taigi mat daugelyj wietų ant karės lauko neužilgo reikia laukti labai swarbių atsitikimų.

Teisybė, dabar sutrauktos į pietinę Afriką anglijonų pajiegos siekia jau 80000 kareiwių. Burai, turbut, tiek sawo liuosybės apginėjų ne turi, nors tikro jų skaitliaus nieks nežino. Anglijonai wienok, traukdami ant muszio lauko, turi wisur palikti kareiwius ant dabojimo kelių ir sulaikyti sawo locnus pawaldinius holandiszkos kilmės ir negrus nuo pasikėlimo, tai į muszius jų ne galės traukti daugiaus kaip 40—50000; burai gi, besitraukdami prie rubežių, rinksis wis į didesnius pulkus. Jiems gintiesi sawo tėwynės kulnuose daug lengwiaus negu nepažįstantiems jų anglijonams sawo kalnynuos besiginanczius iszgaudyti. Net tie angliszki laikraszcziai, kurie priesz karę laike ją už linksmą pasiwaikszcziojimą, kaip antai įtekmingiausias angliszkas Londono laikrasztis "Times", sako dabar, kad ant pergalėjimo burų iszsiųstos į Afriką kariaunos neužteks ir kad karė gali užsitraukti ant ilgo laiko, o kas per tą laiką dar gali atsitikti, nieks ne gal įspėti. Anglija dabar oficijaliszkai wisiems randams praneszė, kad ji pradėjo nuo 14 spalių karę su pietinės Afrikos republikoms; pirmiaus gi wisą karę laikė už maisztus sawo pawaldinių. Taigi mat, turbut, pati Anglija supratto, kad nežiurint ant jos nenoro, kiti krasztai pripažįs pietinės Afrikos republikas ne už Anglijos waldybą, bet už kariaujanczius prie ją patwaldiszkus krasztus. Taigi dabar kiti krasztai, pagal terptautiszkas tiesas, gali uždrausti Anglijai iszgabenimą pirmiaus nupirktų karėj reikalingų daiktų. Amerikoj Anglija pirko mulus reikalingus karėj su burais. Jeigu Amerika pasiliks neutraliszka, tai ji ne gal iszduoti Anglijai nupirktų mulų.

Smarkiaus priesz Anglią pradeda krutėti derwiszai pietinėse Egipto dalyse. Czia atsitiko jau muszis terp derwiszų ir anglijonų, kuriame wiena dalis derwiszų likosi iszwaikyta. Anglijonai paėmė į nelaisvę 9000 derwiszų, didesnėj dalyj moterų ir waikų. Kur dabar yra swarbiausias derwiszų wadowas Osman Digma, nieks nežino.

Anglijonai jieszkojo laike atsilankymo Wokietijos ciecoriaus jo pritarimo ir gal pagelbos karėj pietinėj Afrikoj, bet ar pasisekė ką pelnyti, ne žinia. Ciecorius juk wienas be pritarimo parlamento negali daryti swarbesnių sutarimų su kitais krasztais.

Telegramai isz Windobonos paduoda, buk Maskolija užėmė prigulinti ėsancziam po Anglijos protekcija Afganistanui Heratą. Patwirtinimo to wienok dar nėra. Kad Maskolija mislyja pasinaudoti isz karės pietinėj Afrikoj, matyt isz to, kad ji į rytinę Azią siunczia 10000 naujų kareiwių. Kadangi ant karės reikalingi pinigai, tai Maskolija dabar jieszko paskolos ir kaip maskoliszki laikraszcziai paduoda, 100 milijonų rublių gauna ji Prancuzijoj.

Aaustrija.

Pawojus persiskyrimo Austrijos į dwi atskiri wieszpatysti, į Austriją ir į Wengriją, likosi praszalintas, nors už tai ir brangiai atsėjo Austrijai užmokėti. Wengrija, nors tweria wieną su Austrija wieszpatystę, bet kad turi atskirą administraciją, tai nenorėjo wisai prisidėti prie iszdawimų abiejų krasztų, kaip antai prie užlaikymo kariaunos, kariszkos laiwynės, prie palaikymo užrubežinių reikalų. Tarybos traukėsi ilgai, bet ant galo su didelėms aukoms isz sawo pusės Austrijai pasisekė perkalbėti Wengrijos ministerius ne ardyti wienybės, bet sutikti ant tokių iszlygų, kad Austrija prisideda su 63% wisų iszdawimų, Wengrija gi prisideda tik su 37%, nors kaslink gywentojų skaitlius terp abiejų Austrijos dalių ne didelis yra skirtumas.

Prancuzija.

Prancuzijos parlamente monarchistai stengėsi priwersti ministeriją pasitraukti nuo wietos, bet tas ne pasisekė, nuo wisų apkaltinimų ministeriai iszsiteisino ir apturėjo dideliu daugumu balsų parlamento užsitikėjimą.

Senate traukiasi toliaus prowa sukalbinįkų monarchistų, kurie dalydami darbinįkams pinigus, su jų pagelba bandė rewoliuciją pakelti ir iszgriauti republiką, bet tas nenusidawė.

Prancuzija, turėdama parodą ateinanczioose metuose, saugojasi įsikiwinklioti į nesutikimus su kitoms wieszpatystėms. Randas nesikisza dabar į karę Anglijos pietinėj Afrikoj, bet užtai wisa tauta pritaria burams. Iszlawinti oficierai ne ėsanti tarnystoj traukia kaipo liuosnoriai į pagelbą burams.

Mieste Montho, Chinuose, du urėdnįkai muitinyczios prancuzai likosi, ant prikalbėjimo chiniszkų urėdnįkų, užmuszti. Prancuziszkas randas pareikalawo nuo Chinų rando pakorimo minėtų urėdnįkų ir užmokėjimo atligynimo užmusztų urėdnįkų szeimynoms. Nuo to Chinų randas ne atsisako.

Wokietija.

Wokietijos randui nesiseka iszderėti užtwirtinimą sawo užmanymų. Pereitą sanwaitę jis padawė parlamentui ant užtwirtinimo užmanymą naujų tiesų priesz sztraikus, kurioms reikalawo bausmės ant atkalbinėjanczių nuo darbo kitus darbinįkus. Užmanymas tasai dideliu balsų daugumu likosi wisiszkai atmestas, parlamentas nesutiko nė pawesti užmanymą parlamento komisijai ant peržiurėjimo. Priesz randą balsawo ir pasiuntiniai katalikiszkos partijos arba centrum, kurio balsai ir perswėrė. Matyt, kad randas ne nori iszpildyti kokių nors centrum partijos reikalawimų, jeigu jos pasiuntiniai balsuoja priesz randą.

Laikraszcziai praneszа, buk caras tiesdarystos ministeriui prisakė isztirti nusidėjimus iždo ministerio Witte ir buk tasai bandė nusižudyti, bet ne įstengė. Teiposgi toliaus paduoda, buk keturi sanariai wieszpatystės rodos likosi nuo wietos praszalinti. Kiek wienok tame teisybės, nežinia.

Isz Lietuwos.

—o—

Isz Žeimės parapijos.

Szią wasarą pakilo czia nesutikimas lietuwių su lenkais. Tas budawo ir seniaus, bet lenkai wis pergalėdawo, nės lietuwiai neturėjo nė jokios paspirties ir, atszalę prie sawo kalbos, linko prie lenkiszkosios. Dabar wienok, dėkui Diewui, pradeda pabusti isz miego, kaip tai matyt isz susirėmimo lietuwių žemaiczių su lenkais už bažnytinius giedojimus. Reikia žinoti, jog Žeimės parapijonus galima paskirstyti į 4 dalis: į didžponius, į bajorus (szlachta), į sulenkėjusius lietuwius ir tikrus lietuwius. Sulig sziol bažnyczioje giedodawo lenkiszkai, o pamokslus wieną nedėlią sakydawo lenkiszkai, kitą lietuwiszkai (Lenkiszki pamokslai Žeimės bažnyczioj įwesti tapo suwis neseniai). Lietuwiai, matydami sawo skriaudą, susitarė užgiedoti wieną nedėlią ražanczius lietuwiszkai su daleidimu klebono. Kamendorius-gi, girdėdamas lietuwiszkai giedant ražanczių, užgiedojo po pamokslui ir "Aniolas Diewo" lietuwiszkai. Tas lenkams smarkiai nepamėgo. Powisam primarmėjo wisa klebonija ponų, ponių ir panelių su dideliu trukszmu: wieni koliojo jaunąjį kunigėlį už litwomaniją, kiti, kad ans kelias žmones priesz ponus, kad ardąs wienybę su lenkais, treti gazdino wyskupui skusią. Atwedė net kokį ten žilą seniuką—lenką, kursai drebancziu balsu pasakojo, buk lenkiszki pamokslai Žeimės bažnyczioje įwesti tapo labai seniai. Žeimėj' seniaus wisada buwo giedama bažnyczioje lenkiszkai. Nawatni tie ponai lenkai. Nenori to suprasti niekaip—jog seni parėdkai gal but neteisingi ir netikę—kaip czia po teisybėi ir yra.

Po tam atsitikimui wėl giedojo lenkai, bet ir lietuwiai nesnaudė. Mokinosi gražiai giedoti lietuwiszkai ir kada po mėnesiui, lenkai giedoriai pasiwėlino ateiti į bažnyczią, tai lietuwiai wėl užgiedojo lietuwiszkai ir tai kur kas gražiaus negu lenkai, bet bajorams tas nepatiko. Nekurie net isz bažnyczios bėgo lauk spjaudydami ir szaukdami, jog kunigai per lietuwiszkus pamokslus ir giedojimus nor gražintį pagonystę(!?) ir draudė kitus, kad neitu bažnyczion. Kiti-gi baisiai įsinarsztinę, susitarė važiuoti pas wyskupą, skųsti kamendorių, kaipo litwomanų wadową. Neapykanta lenkų priesz lietuwius kaskart auga: dėl mažiausios priežasties lenkai kabinasi prie lietuwių. Teip, Suciunų koplyczioje wienas bajoras kunigui rengiantis ant miszių užklausė: koks bus pamokslas? Kunigas atsakė: lietuwiszkas. Tada bajoras įpykęs, ėmė szaukti ant kunigo: atmink, kad ir asz czia ką nors reiszkiu (i ja cos znaczę)! Kunigas atsakė: "asz negaliu dėl tamistos wieno lenkiszkai sakyti." Tada bajoras inirtęs bažnyczioj nesigėdėjo surikti: "Isikiszkit sawo lietuwiszką kalbą ĵ.....!" Kunigas po miszų jokio pamokslo nebesakė, nes turėjo važiuoti pas ligonį. Po wisam ans bajoras dawė zakristijonui pusrublį, o wargamistrai, užtad kad, lietuwiams lietuwiszkai giedant, wargonawo, nieko nedawė. Kas gal iszrokuoti, ką lietuwiai kenczia nuo bajorų! Ponai nekurie užgina wisiems žmonėms, prigulintiems prie dwaro, lietuwiszkai kalbėti ir kerszyja iszwaryti nepildanczius to jų prisakymo. Kaltina lietuwius, buk jie atsidalina nuo lenkų ir eina su maskoliais, kas wisai netiesa. Anaiptol, lenkai padėda maskeliams wisus lietuwius persekioti ir naikinti, nes lietuwys, užmirszęs sawają kalbą ir pramokęs sziek tiek lenkiszkai, kur kas greicziaus pawirs į maskolių negu į lenką. Lenkai nenor to suprasti, nenor buti musų tautiszkais wadowais—o paskui dywyjasi ir pyksta, kad mes jų neklausom. Tegu weda mus tautiszku keliu, tegul myli musų kalbą, tegu padeda mums lietuwiszkai apsiszwiesti, tada mes jų netik klausysim, bet ir acziu pasakysim. O dabar iszgrauž!

Tev. Sar.

Isz Baisagolos.

Truputį pas musų nelinksmu, kad kaip musų bažnyczioje, teip ir aplinkinių: Szaduwos, Rozalino, Radwiliszkio, Smilgių, Pakrojaus, Klowainių, Joniszkėlio, Linkawos, Paszwentinio, Joniszkio, Ligumų, Stacziunų ir tt. ant procesijos yra giedama lenkiszkai; teip duokime, ant procesijos "Diewo kuno" giedamos yra lenkiszkos giesmės, kurios yra ir lietuwiszkoje kalboje. Kas czia kaltas? Kad lietuwiszkai, o ne lenkiszkai per procesesijas paminėtose bažnycziose turi buti giedama, tai nėra apie tai klausymo, nes ant procesijos gieda lietuwiai, kurie lenkiszkų giesmių nė praste nesupranta; o antra — jog kožnas turi garbinti Diewą moczios kalboje. Kunigų gi tame dalyke wėl kaltinti negalima, nes kunigai turi daryti teip, kaip ligszioliai daryta, jeigu žmonės tyli.

Kas gi tad kaltas? O tai žmonės, dėlto kad nesupranta sawo tiesų. Iszmintingesni wyrai kožnoj parapijoj sueitu į kruwą, nueitu pas sawo dwasiszką perdėtinį ir tėwą—kleboną ir gražiuoju melstu jo, idant wietoje lenkiszkų giesmių, pastatytu jiems lietuwiszkas, wisiems suprantamas, ir butu reikalas užbaigtas—klebonas senowiszką madą atmainytu.

Tev. Sar.

Sztraikas Grodne.

Pereitą mėnesį mieste Grodne 800 jaunų merginų ir moterų dirbanczių tabako dirbtuwėse pakėlė sztraiką ant iszkariawimo geresnio už sawo darbą užmokesnio ir apsisaugojimo nuo skriaudų isz fabrikantų pusės. Už mažiausią nusidėjimą fabrikantai darbinįkėms užgrėbdawo wisą uždarbį. Uždrausta buwo darbinįkėms walgyti fabrike, bet turėjo dirbti nuo 8 wal. ryto iki 3 po piet be walgio. Ant organizawimo sztraiko moterims atsėjo daryti susirinkimus girioj netoli miesto, kur kalbėtojai iszrodė kelius, kaip spaudžiamos darbinįkės gali pagerinti sawo buwį, iszrodė reikalą sztraiko, jeigu darbdawiai ne sutiks iszpildyti darbinįkių reikalawimą. Buwo nutarta siųsti pas fabrikantus deputaciją, kuri iszreiksz darbinįkų reikalawimus. Tie wienok paszaukė tuojaus policiją, kuri suaresztawo tas isz darbinįkių, kurias laikė už sztraiko organizatores — apie 15 darbinįkių, bet dėl stokos liudinįkų reikėjo paleisti. Lygiai fabrikų inspektorius, kaip ir policijos wirszinįkas ir patsai gubernatorius prikalbinėjimais ir gazdinimais stengėsi priwersti darbinįkes grįžti prie darbo, arba nors isz kwoszti prawardes agitatorių. Užklaustos darbinįkės apie agitatorius, atsakė, kad toki yra trys: duonkepis, sziauczius ir kriauczius, kurie nieko dykai darbinįkėms ne duoda. Perpykęs už tokį atsakymą gubernatorius, paliepė paimti darbinįkes ir pasodyti į kalinį; paėmė jų su wirszum 100. Tuom wienok ne iszardė wienybės terp darbinįkių, gazdinimų waldinįkų nieks ne nusigando, tik gywentojai pradėjo aiszkiai rodyti sawo prilankumą darbinįkėms, o neprilankumą fabrikantams: patikę kur ant ulyczios fabrikantus žmonės koliojo wisokiais žodžiais, apszaukdami juos skraudėjais; gaudawo jie kas dieną bauginanczias gromatas. Ant galo ir dėl blėdies, kokią apturi per sustojimą darbų, fabrikantai tapo priwersti taikytiesi su darbinįkėms ir turėjo sutikti ant wisų jų reikalawimų. Mat su wienybe wiską galima nuweikti!

Adams.

Wėl wienas darbinįkas užsikrėtė siberiszku maru.

Wilniaus skurų iszdirbinycziose wis daugiaus darbinįkų užsikreczia siberiszku maru matomai nuo skurų nuo maro pastipusių galwijų; užsikrėtimai buwo Menkės ir Poplawskio iszdirbinycziose, o dabar toks atsitkimas buwo jau ir Surawycziaus iszdirbinyczioj ant priemieszczaio Lukiszkių: czia maru užsikrėtė 52 m. darbinįkas Okulicz, paeinantis isz Musnikų walszcziaus. Ant isztirimo to atsitiko, miesto užweižda nusiuntė į iszdirbinyczią sawo daktarą ir weterinorių.

Sugriuwo naujai statomi namai.

Kaip kituose dideliuose miestuose teip ir musų tėwynės sostapilėj ne truksta ne sanžiniszkų namų statytojų, kurie ant surinkimo didesnio pelno, stato sienas teip, kad jos ką tik laikosi ir griuwa prie mažiausio žemės sudrebėjimo. Neseniai sugriuwo czia naujai statomų namų siena, prie ko szeszi darbinįkai likosi pawojingai apkulti. Dabar atsitiko wėl panaszus atsitikimas: sugriuwo czia wisa siena naujai statomų ant Swento Jurgio ulyczios namų. Ar prie to likosi kiek užmusztų arba sužeisztų žmonių, dar nežinia, kadangi darbo wedėjai paszalinių ant kiemo wisai neleidžia.

Sudegė pardawinyczios pagelbinįkė.

3 d. lapkriczio ant priemieszczio wadinamo "Zakret" Wilniuje atsitiko nelaimė. Pardawinyczios sawinįko Lewino pagelbinįkė 17 metų žydelkaitė Swirka ir Lewino duktė sugulė į lowas kambaryj szale pardawinyczios. Swirskutė tuojas užmigo, Lewiniutė gi, gulėdama kitoj lowoj, skaitė knįgą prie lampos stowinczios ant stalelio tarpe merginų lowų. Skaitanti per neatsargumą parwertė lampą, degantis kerosinas isztekėjo ant stalo ir ant kitoj lowoj mieganczios pardawinyczios pagelbinįkės ir tojė ant syk užsidegė. Ant degamos riksmo subėgo žmonės ir ugnį užgesino, bet tojė teip baisiai apdegė, kad daktarai ne turi nė mažiausios wilties, idant galima but apdegusią iszgyditi.

Atidarė naują prekystos mokslainę.

10 d. lapkriczio Wilniuje likosi atidaryta nauja priwatiszka prekystos mokslainė parengta Gusarenko. Mokslainė tojė yra po užžiura ne apszwietimo, bet iždo ministerijos. Isz syk į mokslainę prisiraszė 149 mokintiniai. Kadangi Winiuje jau yra wiena panaszi mokslainė, tai prisiraszymas į antrą teip daug mokintinių parodo, kad wilniecziai nori mokintiesi reikalingų mokslų ir nuo jų nesiszalina.

Wagysta Auszros wartų bažnyczioj.

1 d. lapkriczio Wilniaus Auszros wartų bažnyczioj likosi papildyta szwentwagysta. Zakristijonas, gesindamas ant altoriaus žwakes po atsibuwusių miszių, užtėmyjo, kad pawogtas kryžius stowintis ant altoriaus. Kryžius tas buwo warinis tik sidabru aptrauktas, todėl matomai wagilius jį palaikė už sidabrinį. Kas tą szwentwagystą papildė — dar ne žinia, iki sziol nė jokio pėdsako ne susekė.

Jawų prekės.

Pereitą sanwaitę už lietuwiszkus jawus mokėjo Wilniuje: už pudą rugių 80—83 kap., awižos paprastos 70—75 kap., grikai 80—85 kap. Pudas szwiežio ne sudyto swiesto 12 rubl., sudyto 11 rubl.—11 rubl, 25 kap. Pudas szieno 35—35 kap., sziaudų 23—25 kap., dobilų 40—45 kap.

Liepojuje mokėjo: už pudą rugių 76—79 kap. Kwiecziai 94 kap. Awižos priplėkusios 55—58 kap., sausos paprastos 59—62 k., widutinės 63—67 kap., geriausios 68—70 kap. Miežiai 70 kap. Grikai 86—88 kap.; kruopos 130 kap. Žirniai widutiniai 77—80 kap., geriausi 81—85 kap. Pupos 75—82 kap. Lesziukai 66—70 kap. Linų sėmens 148—150 kap. Kanapių sėmens 126 kap. Kwietinės klynės smulkios 60 kap., widutinės 61—63 kap., stambios 64—66 kap.

Paslapta degtinės warinyczia.

Wilniuje policija užtiko netikėtai paslaptą degtinės warinyczią: žydai mat namieje dirbo wisokių weislių pagerintas degtines ir tokiu budu darė konkurenciją rando karczemoms. Sawo padirbtą degtynę perpilstydawo į rando stiklus. Patiems degtinės dirbėjams pasisekė pabėgti, jų iki sziol nesuėmė.

Nemeczių nusikaltėlių kolonija.

Ant patalpinimo sudų nubaustų nemeczių nusedėjelių neseniai isz priwatszkų aukų, su prisidėjimu sudų, netoli Witebsko likosi parengtos pataisymo kolionijos, idant ne talpinti nusidėjusių waikų į kalinius drauge su užkietėjusiais suaugusiais nusidėjėliais, kurie waikus tik labiaus galėtu pagadyti. 3 d. lapkriczio atsibuwo paszwentinimas tų waikų kolionijų netoli Witebsko. Panaszias kolinijas rengia ir netoli Wilniaus.

Apsimainykite senus popierinius pinigus.

Maskoliszka wieszpatystės roda garsina, kad galutinas laikas ant apsimainymo senų, iszleistų pagal formą 1887 m., popierinių pinigų wertės: 25 rubl., 10 rubl. ir 5 r. paskirtas tik iki pabaigai szių metų. Nuo specijaliszkų rinkėjų wieszpatystės kasos priims dar tos formos pinigus iki 1 d. wasario, jeigu bus darodyta, kad pinigai į jų rankas pateko dar 1899 m. Kas todėl turi dar tų senesnių formų popierinius pinigus, tegul pasiskubina apkeisti iki pabaigai szių metų, nes wėliaus niekur jų ne priims.

Prigėrė trys žwejai.

Netoli Pilawos, Prusų Lietuwoj, iszplaukė ant jurių žwėjoti trys broliai Echhorstai. Ant jurių užklupo juos wėtra, apwertė laiwelį ir wisi trys žwejai prigėrė.

Isz Amerikos.

Indijonai Suwienytose Wieszpatystese.

Pagal pagarsintą atskaitą indijonų komisoriaus, ant wiso ploto Suwienytų Wieszpatyszczių gywena 181000 indijonų, taigi wos ketwirta dalis skaitliaus lietuwių gywenanczių wien Suwalkų gubernijoj. Tuom tarpu mokslaines lankė 20522 indijonų waikai, o keturissyk daugiaus gywentojų turinczioj Suwalkų gubernijoj lankanczių mokslaines bawo wos 11000 waikų. Taigi isz to matyt, kad Amerikos indijonų asztuonissyk daugiaus waikų lanko mokslaines negu lietuwių Suwalkų gubernijoj.

Kare namieje.

Austin, Tex. Atsitiko dar dėl nežinomų gerai priežaszczių muszis mieste San Antonio terp negrų kareiwių ir baltweidžių miesto gywentojų. Pulkas baltweidžių mieszczionių apsiginklawo ir isztraukė ant Ringgold fort, kur stowėjo negrai kareiwiai ir pradėjo szaudyti; negrai ant mieszczionių szuwių atsiliepė teiposgi szuwiais, bet kad jie mieszczionių nesustabdė, ant oficierių prisakymo, užtraukė ant apkasų rewolwerines kanuolės ir tik jų szuwiai priwertė mieszczionis pasitraukti. Forto komendantas pareikalawo daugiaus kariaunos. Laukia czia dar didesnių sumiszimų.

Apsiwede minyszka.

Jalle, Ill. Minyszka Maura, iszbuwusi kelis metus czianykszczioj Marijos gydinyczioj, pametė katalikiszką tikėjimą ir pabėgo isz minėto ligonbuczio su wienu isz iszgijusių ligonių, kokiu ten Juozu Gray. Įsimylėjusi porelė iszkeliawo isz czia į St. Louis. Minyszka Maura neseniai aptūrėjo palaikus ir patikusi sawo numylėtinį, sutarė su juom ir pabėgo isz dwasiszko stono. Mat laužo prisiegą ne tik tulos lietuwiszkos moterys su jaunikiais pabėgdamos nuo wyrų, bet moka panasziai elgtiesi kaip kada ir katalikiszkos minyszkos.

Debesu praplyszimas.

San Antonio, Tex. Aplinkinėse szito miesto atsitiko baisus debesų praplyszymai, kurie ne mažai blėdies pridirbo. Užtwinę nuo to wandens nuneszė wisai, su wisais gywentojų turtais, didesnę dalį miestelio Catulla. Laukuose prigėrė daugybė besiganančių galwijų. Kiek iki sziol žino, prigėrė prie to du žmonės, bet gal pasirodyti wėliaus daugiaus prigėrusių ypacz terp bandų piemenų.

Wanduo nunesze indijonu kaimą.

Tocama, Wash. Nuo ilgai besitraukiančių lytų Whathorn pawietyj užgimė twánai ir upė Nooksack iszsiliejo per krantus, wandens suneszti medžiai užtwenkė upės lowį ir per tai wandens turėjo jieszkoti kito lowio. Iszsilieję isz seno lowio nuplaukė ant didelio turinczio 200 gywentojų indijoniszko kaimo ir ji su wisais gywentojų turtais nuneszė. Ar prie to ne prigėrė kiek žmonių, dar tikrai nežinia.

Gaisras.

¶ Buffalo, N. Y. Sudegė czia didelės jawų krautuwės Hasted Milling ant Elevating Co. Blėdį ugnies padarytą skaito ant $200000. 30 dirbusių krautuwėse darbinįkų su dideliu wargu iszsigelbėjo, bet ne spėjo paimti sawo drabužių.

23 žmones medeju perszauti

Adirondack kalnuose sztete New York, laike medžiojimo ant stirnų szių metų sezone 23 žmones likosi medėjų perszauti. Taigi iszrodo, lyg kad medėjai szaudytų į žmonis o ne į stirnas.

Nelaimes ant geležinkeliu.

Cumberland, Md. Netoli nuo czia persiskyrė į dwi dali pasažierinis trukis Baltimore & Ohio geležinkelio ir abidwi dalys susimuszė ir tai teip smarkiai, kad abidwi lokomotywos isz dalies susidaužė. Prie to maszinistas ir peczkurys mirtinai likosi apkulti, paskutinis į porą walandų nuo tų apsikulimų pasimirė.

Georgetown, Ga. Ant Central Georgia geležinkelio, netoli szito miesto susimuszė du į prieszingas puses bėganti geležinkelio trukiai. Prie to maszinistai abiejų trukių likosi ant wietos užmuszti, abudu gi peczkuriai mirtinai apkulti.

Expliozijos.

New York. Kasamoj grabėj dėjimui gazinių dudų terp Broadway ir Canal str. New Yorke, 23 d. lapkriczio atsitko baisi expliozija, kurios Charles O Neil, tarnaujantis ant sztritkarių, likosi užmusztas, szeszi gi žmonės sunkiai apkulti. Kada atsitiko expliozija, ant ulyczios waikszcziojo daug žmonių, taigi laimė dar, kad expliozija ne paėmė daugiaus aukų.

New York. Passaic Beef Co. gyjowinyczioje mieste Passaic atsitiko baisi amonijako expliozija, kuri sugriowė wisą triobą; du darbinįku iszmetė per langą ir isznaikino: 70000 swarų taukų, 20000 swarų mėsos ir 3000 swarų swiesto.

Isz darbo lauko.

¶ West Middlessex, Pa. Fannie dirbtuwėse darba dabar be paliowos.

¶ Mountain Home, Ark. Neužilgio atidarys czia naujas cinko kastynes.

¶ Martz, Ind. Netoli nuo czia, Jasonvillej atidarė naujas anglių kastynes.

¶ Lowellville, Oh. Neužilgio ketina czia pastatyti naują blėtos dirbtuwę.

¶ Brazil, Ind. Wisose dalyse Republic geležies dirbtuwių dirba gerai, be paliowos.

¶ Detroit, Mich. Wisose dalyse Detroit Steel & Spring Co. darbo yra užtektinai.

¶ Sewell, W. Va. Wisose aplinkinėse mainose dirba be paliowos po 12—16 walandų.

¶ Sophia, Ind. Darbai aplinkinėse kastynėse eina gerai ir rodosi, kad teip bus per ilgą laiką.

¶ Thomas Creek. Va. Darbai eina czia gerai; ir isz kitur atkakę darbinįkai greitai gauna darbą.

¶ Old Forge, Pa. Sztraikas darbinįkų Jermin Coal Co. pasibaigė. Sztraiką darbinįkai laimėjo.

¶ Allegheny, Pa. Dirbtuwėse Pressed Steel Car Co. neužilgio prasidės darbai; renka jau darbinįkus.

¶ Canton, Oh. Sherlecko dirbtuwėse, kaip bus atlikti reikalingi pertaisymai, prasidės darbai.

¶ Elwood City, Pa. Czianykszczios liejinyczios sustojo; atlieka dabar reikalingus pertaisymus.

¶ Toledo, Oh. Bicyklių dirbtuwės "Viking" ir "Colton" likosi uždarytos, o pertai 500 darbinįkų ne teko darbo.

¶ Jonstown, Pa. Czianykszczios Cambria Steel Co. blėtos dirbtuwės sustojo dėl nedatekliaus medegos.

¶ Philadelphia, Pa. Stalioriai Hale ir Kilborn dirbtuwių pakėlė sztraiką reikalaudami geresnio už darbą užmokesnio.

¶ Joplin, Mo. Darbai czianykszcziose cinko kastynėse eina ne geriausiai; darbą stabdo stoka anglių.

¶ Colfax, Ia. Darbai czianykszcziose anglių kastynėse eina labai gerai; darbinįkai uždirba po $2.35 ant dienos.

¶ Durham, Ga. Naujai atidarytose czia kastynėse gawo darbą 400 darbinįkų. Neužilgio parengs dar dwi naujas olas.

¶ Saginaw, Mich. Darbai czianykszcziose kastynėse eina gerai; ir isz kitur atkakę darbinįkai galėtų gauti czia darbą.

¶ New Albany, Ind. Ohio Falls geležies dirbtuwėse, kuriose ne dirbo nuo 1893 m., prasidėjo darbai ir dabar dirba per dienas ir naktis.

¶ New River, W. Va. Daugumas czianykszczių darbinįkų kraustosi kitur, kadangi kastynių sawinįkai ne nori pakelti už darbą užmokesnio.

¶ Spring Valley, Ill. Kalnakasiai Morris kastynių pakėlė sztraiką, bet kad darbdawiai iszpildė darbinįkų reikalawimą, tai jie sugrįžo prie darbo.

¶ East St. Louis, Mo. Baigia czia statyti naujas geležies dirbtuwes Harrison, Schiekle & Howard Co. Nuo pradžios ateinanczių metų prasidės jose darbai.

¶ Detroit, Mich. Czianykszcziai darbinįkai ir tarnaujanti ant sztritkarių nusprendė pakelti sztraiką, jeigu sztritkarių kompanija neiszpildys wisų jų reikalawimų.

¶ Des Moines, Ia. Christy Coal Co. pakėlė sawo kastynių darbinįkams uždarbį ant 10c. nuo tonos; dabar gaus jie po 90c., taigi ant 10c. daugiaus negu reikalauja unijos.

¶ Decatur, Ill. Pasibaigė sztraikas czianykszczių kalnakasių, kurissai traukėsi per 9 sanwaites; 400 darbinįkų susitaikė su darbdawiais ir sugrįžo prie darbo. Darbdawiai pripažino 8 darbo walandas ir darbinįkų uniją.

¶ Chicago, Ill. Sztraikas darbinįkų ir tarnaujanczių ant wirszutinio Northwestern geležinkelio pasibaigė. Geležinkelio kompanija, teip kaip sztraikieriai reikalawo, praszalino nuo darbo 15 neprigulinczių į uniją darbinįkų.

Darbinįkai marmoro dirbtuwių: Davidsono, Shermano, Bayley ir Sunaus Co. pakėlė sztraiką, kadangi dirbtuwių sawinįkai atsisakė pripažinti uniją.

Sztraikai darbinįkų pianų dirbtuwių traukiasi toliaus. Ant sutaikymo darbinįkų su fabrikantai pradėjo darbuotiesi santaikos sudas. Darbinįkai dabar uždirba po $8—11 ant sanwaitės; porą metų atgal numažino darbinįkams uždarbį ant 50% ir iki sziol ne pakėlė. Ant iszkariawimo geresnio užmokesnio ir pakėlė darbinįkai sztraiką.

ISZ Lietuwiszku dirwu.

Isz Ansonia, Ct.

4 d. lapkriczio szių metų Germania swetainėje atsibuwo Ansonijos fabrikantų susirinkimas, ant kurio nutarė pakelti ant 10% prekes iszdirbimų, t. y. wario, žalwario ir tt. bet apie pakėlimą darbinikų uždarbio ne buwo kalbos, nors Cowles, supt. of A. B. & C. Co. sawo kalboje iszsitarė, kad per mažas yra uždarbis už 3 dienas ir už 10 wal. darbo po $1.00. Jis teiposgi pasakė, kad darbinįkas po juom dirbantis ne gali dirbti kitur, ant ko wisi Ansonijos fabrikantai sutiko. Taigi dabar jieszkanczių darbo klausinėja, ar jie ne dirbo Ansonijoj; jeigu pasirodo, kad dirbo, tai jau kitoje dirbtuwėje darbo ne gauna; jiegu bosas atstato nuo darbo darbinįką, tai jam reikia kraustytiesi kitur, kadangi Ansonijoj kitose dirbtuwėse jis darbo negauna. Taigi mat, prieszais kraszto tiesas, fabrikantai boycotuoja darbinįkus. Socijalistų wadowas p. Wirbickas (lenkas) atsiszaukė į miesto waldžias su praszymu daleidimo laikyti ant miesto ulyczių prakalbas ant supažindinimo darbinįkų su jų reikalais teip, kaip tai daleista wisiems pamokslinįkams; waldžios wienok, eidamos isz wien su fabrikantais, darbinįkams to ne daleido, kas daleista kitiems. Yra czia trys socijalistų sekcijos: wokiszka, lenkiszka ir rusiniszka; lietuwiai, nors jų czia yra ne mažai, ne turi nė jokios sekcijos, todėl ir darbinįkų supratimas pirmutinių daug augszcziaus pakilęs negu lietuwių. Ant susirinkimų lietuwiai klauso pamokinimų socijalistų wadowų, rankų plojimais rodo sawo pritarimą, bet kaip tik iszsiskirstė, ant wėjo eina wisi pamokinimai. Per rinkimus balsuoja ne už sawo partijos kandidatus, ne už sawo užtarėjus, bet už tuos kurie daugiaus alaus duoda atsigerti. Kaip lietuwiai supranta sawo reikalus, geriausiai pasirodė per sziųmetinius rinkimus miesto wirszinįkų, kadangi, galima sakyti, per jų prisidėjimą likosi iszrinktas demokratiszkas aldermonas, mažesni urėdai pateko republikonams. Wisi prižadėjimai balsuoti už darbinįkiszkos partijos kandidatus mat buwo per niek, lietuwių balsus gawo alaus dalytojai, kurie girdė per tris dienas musų darbinįkus, per tai ir jų balsus apturėjo.

A. Waliukas.

Paryžiaus parodos reikaluose.

"Tėvynės Sargas" Nr. 10 paduoda, kad turi surinkimą kopijų isz spaudintų jau knįgų: lietuwiai, negaudami drukuotų knįgų, užsimano perraszyti sau isztisas knįgas. Laikrasztis užmano ir tokias kopijas parodyti ant Paryžiaus parodos, kadangi tokios perraszytos kopijos butų swarbiausiu darodymu kaip lietuwiai reikalauja knįgų sawo prigimtoj kalboj. "Tėvynės Sargas" turi surinkęs apie 30 tokių perraszytų knįgų.

Pagal musų nuomonę, tos perraszytos czielos knįgos ant musų spaudos parodos ne tik butų naudingos, bet neatbutinai reikalingos jos parodytu, kad lietuwiai nesibaugina knįgų, bet jų reikalą atjauczia, nesigaili sunkaus darbo ant persiraszymo knįgos. Jeigu mums paskirta wieta butų per maža, tai, mums rodosi, galima but apleisti wisai maskoliszko rando iszleistas lietuwiszkas knįgutes ' maskoliszkoms literomis, kadangi paskutinės knįgos ne turi susiriszimo su musų spauda, jos yra tik beprotiszki maskoliszko rando experimentai ant palengwinimo sau sumaskolinimo lietuwų. Literariszka, moksliszka ir kalbiszka wertė tų maskoliszko rando iszleistų knįgapalaikių wisai menka, iszėmus wertimo Schiekopo gramatikos. Iszmetus tas be wertės knįgapalaikes, swarbumas musų spaudos parodos wisai nepasimažintu. Kaip komitetui tie dalykai rodosi?

Žinia aukawusiems ir aukaujantiems ant Liet. Parodos Paryžiuje.

Praneszame wisiems broliams, kad kasierius J. J. Pauksztys yra jau užsistatęs tikrą ir prigulintį "bounds". Bounds'nenai yra pp. Jonas Žukauckas isz Plymouth'o ir Tamas Pauksztys isz Pittstono. "Bounds" yra rekordintas Willkes Barrių "Courthe". Kopija pakwitawonės iszduota isz courtho: "Rev. John Žilinski et al.. V. S. Joseph J. Pauksztis et al.. No. 561 Dec.. Term 1890. Debt $3000,00. Pasiraszęs Paul Dasch, protonotary per M.

Dabartės galime wisus brolius kwiesti, kad drąsiai galite siųsti wisas aukas pas kasierių p. J. J. Paukeztį.

Warde wiso komiteto
Kn. J. Žilinskas.

"Lietuvos" redakcijoj susirinko nuo skaitytojų aukų $223,85; atitraukus kasztus persiuntimo 80c., 223 dol. 5c. nusiųsti galutinai užtwirtintam komiteto kasieriui p. Paukszciui. Red.

Londono Lietuwiai.

Isz Glasgowo.

Czia buwo pirmas oficijaliszkas susirinkimas "Szwiesos Draugystės." Ant susirinkimo buwo iszaiszkinta mieriai draugystės, apswarstyta mokestis, iszrinkta wyriausybė ir komitetas dėl sutaisymo instatų. Pirmu draugystės stengimusi bus įrengimas Glasgowe skaitinyczios. Daugybę knygų paaukauja dėl draugystės kun. V., kuris buwo dar pernai supirkęs knygas ir duodawo lietuwiams dėl skaitymo.

Pakol galėsime užlaikyt sawo salę, wisos nupirktos ir gautos knygos stowės pas knygių. Knygynu galės naudotis ne tik sanariai draugystės, bet ir sziaip jau wisi lietuwiai. Į wyriausybę liko iszrinkta sekanczios ypatos: prezidentu J. Montwila, sekretoriais J. Lebedis ir K. Pilėnas, kasierium J. Dalbokas, apekunais kasos kun. Varnagiris ir L. Serafinas. Iszsyk prisiraszė 22 sanariai. Kiekwienas sanarys moka 6 penus ant mėnesio, wisi pinigai eis ant apszwietos dalykų.

Geistina butu, kad kiti lietuwiszki laikraszcziai patalpintų szį musų straipsnelį ir labai butume dekingi, kad iszduotojai, pagal iszgalę suszelptų mus knygynėlį sawo iszdawimais. Žinome, kad sunku lietuwiszkų knygų iszduotojams szelpti wisokius knygynus, kadangi iszdawima kokios knygos lietuwiszkoje kalboje reikia užwadinti pasiszwentimu iszduotojo. Retas iszduotojas surenka kasztus iszdawimo sawo knygų, dar retesnis turi isz to naudą. Bet paukawimas dėl Anglijos lietuwių turėtų but iszėmimu isz abelno stowio. Czia teip mažai yra tautiečių, matančių naudą isz skaitymo, kad sunku jiems wieniems wiską atlaikyti.

Aukas siųsti praszome ant wardo knygiaus:

Mr. P. Dalbokas,
37 Moir str.
Glasgow, Scotland.

Londono lietuwiai.

Parapijos reikalai da ne wisai užbaigti. Keli komiteto sanariai ir pora kitų wyrų dawė suraszyti praszymą pas Seinų wyskupą ir iszsiuntė jį pradžioje spalių mėn. Nors jau praėjo daugiau kaip mėnuo, bet Londono lietuwiai da nesulaukė nė jokio atsakymo, teip kaip ir ne butų siuntę to praszymo. Gal but, kad Seinų wyskupas, ne gawęs nė jokios žinios nuo Londono dwasiszkos waldžios, nelaiko už reikalingą daiktą duoti atsakymą keliems žmonėms, juo kad peczėtis priguli ne draugystei, bet tik draugystės direktoriai ir tam tikrą turi ženklą "Direktorius kasos Vienybės Lietuwių Londone". Žinoma, kad ne sunku yra daleisti, kad tai yra darbas kelių žmonių. Buwo duota žodis, kad lietuwiai iszimtų tamtikrą popierą isz kancelarijos su wyskupo paliudyjimu ir sawo praszymą but nusiuntę drauge su tuom paliudyjimu, tuomet Seinų wyskupas butų kitaip žiurėjęs ant apturėto praszymo. Bet nežinia dėlko Londono wyskupas tokio liudyjimo neiszdawė, sakydamas, kad ir teip busę gerai. Kiti spėja, kad wyskupas norys, kad lietuwiai susitaikytų su kun. Lechertu ir dėlto nesiskubina su pagelba lietuwiams. Kiti ima abejoti apie gawimą kunigo isz Lietuwos ir welyja parsikwiesti isz Glasgowo kunigą Warnagirį, kuris yra geras lietuwys, o ir mokėdamas angliszkai, galėtu susikalbėti su dwasiszka waldžia. Bet atsiranda prieszininkai to užmanymo, kurie malonėtu kunigą isz Lietuwos, wyskupo pasiustą. Bet kada jie sulauks to kunigo ir ar bus tas kunigas jiems geras, to nė wienas ne gali pasakyti. Tuom tarpu kada apie kun. Warnagirį girdėt giriant ne tik kaipo gerą kunigą bet ir kaipo gerą lietuwį, kuris supranta gywenimą darbinįkų ir norėdamas daug gero galėtų padaryti.— Norėdams užbaigti kalbą apie parapijos reikalus, turiu dar paminėti wieną atsitikimą. Wasarą, kada kun. Lechertas atstatė kun. Bakanaucką ir kada liepė jam iszsikraustyt isz klebonijos, tuomet wisi lietuwiai stojo už kun. Bakanaucką ir kuone susipeszė su kun. Lechertu. Wiens net iszsitaręs teip: "jeigu tu (mat pradėję jį tukcziot) atkeliausi kada į Silvertown, tai gywas negryszi". Kiti suko apie kun. L. su kumszcziomis, traukė jį per dantis ir iszmėtinėjo jam jo darbus. Net "Vienybės" direktorius tukcziojo į kunigą ir nebucziawo jam rankos. Kun. L. tuomet užtėmyjo susirinkusiems, kad jie daugiau guodotų jo "stoną", bet tie atsakė: "kas tu mums per kunigas, tu newertas nė paprasto žmogaus". Isz to galima numanyti, kaip nupuolė kun. L. lietuwių akyse. Ką ne darė minyszkos ir Lecherto sėbrai, bet lietuwiai ne atsileido ir daugumas sutarė neit į bažnyczią. Kad persergėti tuos, ką nežinoj apie sutarimą, pastatė lietuwiai ties bažnyczia kelis wyrus ir atkalbinėjo sawuosius nuo Lecherto bažnyczos, welydami eiti į kitą bažnyczią. Teip darėsi per 3 nedėldienius. Ant galo kun. Lechertas sumislyjo nuwyt nuo bažnyczios lietuwius ir ant 4-tos nedėlios pasisamdė 4 ar 3 policmonus stowėt ties bažnyczios durims. Toki tai skandalai atsitiko pradžioje rugpjuczio mėn. ir priežaszczia tų skandalų buwo kun. Lechertas, kuris nė kiek nesirupino apie lietuwių naudą, bet tik traukė isz lietuwių pinigus ir tokiu budu warė biznį.

Papasakosiu apie naujausius atsitikimus. Nepasibaigė da rupeszcziai kaslink parapijos reikalų, kap sztai atsirado naujos bėdos — pradėjo trukdintis reikalai "Vienybės". Po parapijinių mitingų buwo jos mitingai ir nė sykį nepasibaigė ramiai, be protestų, painių, ir kitokių nesusipratimų. 7 d. spalių buwo apszauktas kwartalinis mitingas, buwo iszleistas nuo wardo komiteto didelis atsiszaukimas į Londonieczius, buwo žadėta daug prakalbų apie "Vienybės" reikalus, Lietuwos wargus, Anglijos unijas ir kitus reikalus, bet nieko ant to susirinkimo ne buwo atlikta. "Vienybės" komitetas, arba geriaus sakant, direktorius nukrypo nuo tikro kelio ir wieton kalbėti apie "Vienybės" reikalus, užkwiesti kalbėtojus, pradėjo pasakoti apie parapijos reikalus ir klausė susirinkusių rodos, kaip surasti kunigą? Jis nabagas užmirszo, kad ant praėjusių mitingų buwo sustatytas protokolas, kad rupintis apie sujieszkojimą kunigo lietuwio buwo pawesta "Vienybės" komitetui. Kiti pagriebė direktoriaus žodžius ir pawertė "Vienybės" susirinkimą į parapijos. Direktorius klausia: "ar apgarsyti, wyrai, į gazietas, kad mums reikia kunigo"? Wienas sako, kad "gerai", kiti — ne, treti szypsosi isz tokio direktoriaus klausymo ir sawėje sznekasi: "ugi raszyk, kas tau neduoda, kas mums galwoj"; tai wėl atsiliepia: "oi kas raszys, tik pats nemoki"! Wienas atsistojęs užweda ilgą kalbą, kad ne pritinka ėsą raszyt apie tokį dalyką į gazietas, tas nespėja užbaigti, pradeda sznekėti kiti ir swajoja apie statymą lietuwiszkos bažnyczios, apie užwedimą salės mitingams ir tt. Teip bekalbant, bėgo laikas ir kažin kaip ilgai but kalbėję apie parapijos reikalus, jeigu ne but atsiradęs drasuolis, p. Szesztokas, kuris užsilipęs ant suolo, pakėlė protestą priesz tokį "Vienybės" nukrypimą ir pradėjo rugoti ant "Vienybės" komiteto, kuris ant parapijos reikalų ima isz "Vienybės" kasos pinigus*). Ak tik mes dedame pinigus, aszkino kalbėtojas, ne ant parapijos reikalų, tik ant ligonių, mes galim tuom tarpu apseiti ir be lietuwiszkos bažnyczios, galime nueiti kad ir į prusų bažnyczią ir tt. Kiti, nežinodami, kad ir prusai gali but katalikais, užpuolė ant drąsuoliaus ir wiens net pradėjo miklinti priesz jį sawo lazdą. Teisintis ne buwo kada, ėmė maiszytis žmonės, garsiai kalbėt, rėkti, rugoti ant "Vienybės" wyriausybės. Terp kitko dawėsi girdėti balsas: iszmest Szesztoką isz "Vienybės", masztinįkas!

*) Mat "Vienybės" komitetas terp kitko turėjo samdyt žmones skundams raszyti ir tokius, kurie galėtų susikalbėti su wyskupu angliszkai.

(Toliaus bus).

Isz wisur.

¶ Szį metą uždėrėjimas kwiecių Australijoj yra dwigubai didesnis negu buwo pereitą metą.

¶ Terp Anglijos ir Wokietijos prasidėjo tarybos kaslink sujungimo telefonų sostapilių abiejų krasztų, taigi Berlyno ir Londono. Darbai prasidės ateinancziuose metuose ir tuose jau metuose bus pabaigti.

¶ Aplinkinėse Strasburgo, Alzatijoj, terp naminių gywulių pradėjo smarkiai platintiesi maras, kurisai jau užėmė gywulius 180 walszczių.

¶ Kastynėse Ludwigsglueck, Szlezijoj, Prusuose, atsitiko baisi expliozija, kurios 12 darbinįkų likosi ant wietos užmusztų; sužeistų yra dar daugiaus.

¶ Maskolijoj, Peterburgo aplinkinėse, užgimė twanai: upė Newa, tekanti po Peterburgu, užtwino ir iszsiliejo per krantus. Wanduo užliejo kaimus paupiuose ir dalį miesto Peterburgo.

¶ Maskolijoj ant Kaukazo, Tereko apskrityj, rado naujus labai turtingus platinos plotus. To brangaus ir turinczio platų pritaikymą metaliaus Maskolija produkuoja daugiaus negu wisi kiti swieto krasztai drauge paimti. Platina, už auksą dabar brangesni.

¶ Szweicarijoj, prie dirbamo per Alpų kalnus Simplon tunelio 2000 italiszkų darbinįkų pakėlė sztraiką, reikalaudami didesno už sawo darbą užmokesnio. Dėlto užgimusio sztraiko tunelis ir geležinkelis per Alpų kalnus isz Szweicarijos į Italiją negalės but į paskirtą laiką pabaigtas.

¶ Kaime Kabott, Poznaniaus prowiucijoj, nuo nežinomos priežasties užsidegė karczema. Pamatę ugnį kaimynai subėgo gesinti ugnį ir užgesinti pasisekė. Ant grindų wiensme kambaryj rado sudegusią wisą szinkoriaus szeimyną susidedanczią isz szinkoriaus, jo moteries ir dukters.

¶ Niekur Europoj plėszikai nėra teip twirtai susiorganizawę kaip Italijoj; nežiurint ant wisų waldžių stengimusi, jos neįstengė ne tik isznaikinti banditų, bet nors apsilpnįti. Banditai widuryj dienos miestuose paima turtingesnius gywentojus ir reikalauja nuo giminių iszpirkimo. Dabar waldžioms pasisekė susekti, kad wirszinįku banditų organizacijos yra parlamento pasiuntinys Polizzelo; prie organizacijos priguli antai ant salos Sicilijos didesnė urėdnįkų dalis.

¶ Italijonai 1910 m. ketina parengti Ryme didelę wisoswietinę parodą, kuri puikumu toli užpakalyj paliksianti rengiamą ateinancziuose metuose Paryžiaus parodą. Kadangi iki 1910 m. laiko yra užtektinai, žinoma, kad galima parengti Ryme puikesnę parodą. Tik kad italijonai turtiszkai ne gali lygintiesi su prancuzais, tai stoka turtų nedaleis jiems parengti teip sawo parodą, kaip norėtu.

¶ Apart Finlandijos szį metą ir kituose Maskolijos krasztuose gywentojus pasiekė badas, daugelyj wietų gywentojai ne tik ne turi grudų ant maisto, bet ir ant užsėjimo laukų. Pagal maskoliszko rando garsinamas žinias, wien pawieczuose Nikolajewsk, Nowouzensk ir Buzulek, Samaros gub, reikia gywentojams ant užsėjimo laukų parupinti 1½ milijono pudų grudų; tiek jau reikia gywentojams pawieczių Dneprowsk ir Melitopol Taurydos gub.; neturi grudų ant užsėjimo laukų ir gywentojai pawieczių Ismael ir Belgorodo Besarabijoj. O kiek reiks ant iszmaitinimo gywentojų per žiemą? Nežingeidu todėl, jeigu kiti krasztai ne nori Maskolijai skolinti pinigų.

¶ Per eiles metų kaip Maskoliją teip ir Indijas pradeda kankinti badas. Pereitą metą Indijose uždėrėjimas buwo menkas ir Anglijai atsėjo maityti badą kenczianczius gywentojus; szį metą, dėl stokos lytaus, dideli plotai Widurinių ir Pietinių Indijų teip iszdegė, kad ne buwo ką rinkti nuo laukų. Mieste Bombay walgio produktai neiszpasakytai pabrango, anglijonų isznaudoti ir nuwarginti cziabuwiai ne gali jų nusipirkti, todėl nuo seniai minta wien žole ir jaunais medžių ugiais, o dėl siauczianczio maro prekysta ir iszdirbystė pasiliowė ir per tai uždarbių nėra. Isz bado bandys gal Maskolija pasinaudoti ant pakėlimo Indijų priesz Anglijos waldžią.

‖ Pagal apskaitymą inžinierių, kasztai padirbimo didžiojo per wisą Siberiją dabar maskoliszko rando wedamo geležinkelio siekia: Usuriszko geležinkelio linija, kurios ilgis 732 wiorstų, kasztuoja 42293439 rubl.; Wakarinės Siberijos geležinkelis turintis 1327 wiorstų — 46124698 rubl.; linija Widurinės Siberijos, terp Irkucko ir ežero Baikal, turinti 62 wiorstų — 2892457 rubl.; parengimas perkėlimo per Baikalą — 3200000 rubl.; Užbaikalinė linija 1038 wior. — 72000000 rubl. Taigi isz wiso 4955 wiorstai kasztuoja 268510594 rubl., arba kiekwienas wiorstas kelio 54190 rubl. Ta kelio dalis jau padirbta. Dabar dirba alkunę prie Chinų rubežiaus, kuri turės ilgio 347 wiorstus ir kasztuos 29000000 rubl. ir liniją apsukanczią Baikalo ažerą, kuri turės ilgio 280 wiorstų ir kasztuos 38000000 rubl.

‖ Trys maskoliszkos merginos wieno kaimo Solikamsko pawieczio sumislyjo sawo jaunikiams parengti neiszmintingą szposą. Susirinko jos wienuose apleistuose namuose ir naktyj czia užsikwietė jaunikius; pirma wienok atidarė kelnorę, skylę uždengė su sziandais, o paczios susėdo kitoj skylės pusėj. Kada atėjo pakwiestas jaunikis ir besiartindamas ant pasisweikinimo, užėjo ant sziaudais uždegtos skylės, nupuolė į kelnorę ir teip nelaigai, kad galwą sudawė į akmenį ir užsimuszė ant wietos. Kad užslėpti tą atsitikimą, merginos užkurė peczių, atwilko negywėlį isz kelnorės ir įmetė į ugnį. Ei nantiems pro tuos apleistus namus puolė į akis ne paprastos parwos rukstanti dumai isz kamino. Jie norėjo įeiti į widų, bet merginos neleido, reikėjo iszmuszti duris. Įėję į widų tuojaus pamatė deganti kuną ir prie jo sėdinczias isz baimės pabalusias merginas. Jos wisos trys, isz kurių jauniausioji turi tik 14 metų, likosi nugabentos į walszczius aresztą.

‖ Tuli naminiai pranaszai ant 13, 14 ir 15 d. lapkriczio pranaszawo swieto pabaigą, kadangi mat žemei tąsyk atsėjo keliauti per dangaus ruimus, kuriuose iszbarstytu medega iszirusios Bielo kometos. Apszwiesti žmonės ne tikėjo į swieto pabaigą, bet tose dienose tikėjo matyti daugybę puolanczių žwaigždžių, bet ir to ne galėjo matyti, kadangi dangus buwo apsiniaukęs. Chicagoj tą dieną buwo perkunija; tas pats atsitiko ir Hamburge, Wokietijoj; pietinėj gi Amerikoj jautė žemės drebėjimą. Kadangi antai republikoj Perų dangus retai kada apsiniaukia, tai ant tėmyjimo puolanczių žwaigždžių susirinko wokieczių draugystė ir isztraukė į kalnus. Žwaigždžių wienok puolė ne daug; be siskirstydami pikninkiai uždegė ant kalnų bengaliszkas ugnis. Tos szwiesos wienok baisiai nusigando slėnių gywentojai: wieni tikėjo, kad kalnai atsidarė ir pawirto į wulkanus; kiti gi tikėjo, kad kalną apstojo kokia swetima kariauna ir apie tai praneszė randui. Tas tuojaus iszsiuntė kariauną, kuri su baime artinosi prie raudonai deganczių kalnų. Ant galo pamatė, kad czia prieszų ne daug — užpuolė ant piknininkų ir juos suėmė. Ant rytojaus turėjo jie policijoj užmokėti bausmę už gazdinimą gywentojų per deginimą bengaliszkos liepsnos.

NAUJI ISZRADIMAI.

‖ Laikraszcziai garsina, buk koksai aukso jieszkotojas Jerome Prince iszrado prietaisą, su kurios pagelba galima žiurėti į žemės widurius ir iki 30 pėdų giliai matyti wiską, kas joje yra, ypacz gi galima matyti wisokius mineralus ėsanczius žemėj.

‖ Ant susirinkimo maskoliszkos daktarų draugystės Peterburge, wienas tenyksztis daktaras atwedė kelis raupais (ne rauplėms) serganczius baigianczius gyti pritaikant prie gydymo naują nuo tos iki sziol už neiszgydomą laikomos ligas waistą. Minėtas daktaras prie gydymo wartojo aliejų isztrauktą isz wienos indiszkos žolės wadinamos Chaulmoogroe. Lygoniai kasdieną turėjo gerti po kelis szaukstus to aliejaus, bet kad jis gadina pilwą, tai daktaras, wieton duoti gerti, pradėjo jį įczirszkinėti po oda ir tasai budas iszdawė kuo geriausius waisius, wisi raupais serganti, kuriems tik buwo įczirksztas minėtas aliejus, pradėjo greitai taisytiesi.

‖ Iszradėjas pagarsėjusių rewolwerinių kanuolių Gatling iszrado naują žagrę, kuri pati aria; atlieka tiek darbo, prie kokio iki sziol reikėjo 8 artojų, o prie dabojimo reikia tik wieno žmogaus. Ketina Chicagoj parengti dirbtuwę tų naujų automatiszkų arimo maszinų.

‖ Inžinierius Paulsen isz Kopenhageno, Danijos sostapilės, teip pagerino telefoną, kad sujuom galima kalbėti, nors to ir nebutų namieje, į kurį kalba, bet jis parėjęs namon sawo telefone randa wisą kalbą užraszytą, kas jam buwo praneszta. Inžinierius Paulsen sujungė mat telefoną su sawo paties iszrastu pagerintu fonografu, kurį praminė telefonografu (isz tolo užraszytojas balso). Jeigu todėl kalbeti į tokį telfoną, prie kario yra Paulseno telefonografas, tai nors namieje nieko ne butų, toje prietaisa užraszo wisą kalbą, kurią tas, į kurį isz tolo kalbėta, parėjęs namon, gali paantrinti, reikalauja wien pasukti telefonografą, o jis wisą kalbą paantrina. Kalba iszeina daug aiszkiaus negu isz Edisono fonografų; cilinderiai Paulseno telefonografo yra plieniniai. Bandawonės atliktos buwo teip pasekmingos, kad geriaus nė laukti ne buwo galima.

Hypnotizuoti žwėrys.

Žinote gal, kad jeigu žiurėti kam ilgai į akis, tai paskutinis užmiega, įpuola į teip wadinamą hypnotiszką miegą, kaip kada kunas hypnotiszkai užmigdyto wisai sustingsta teip, kad parėmus kojas ir galwą ant kedės, ant pilwo, nors jis wisai neparemtas, galima atsisėsti, o hypnotizuoto kunas wisai ne sulinksta. Užmigdytam teip galima prisakyti ką nors padaryti, kad ir užmuszti, arba wogti, o jis isz miego prikeltas, pats, nežinodamas kodėl, stengiasi tą padaryti, kas jam miegant paliepta. Tokį įkalbėjimą suggestija wadina. Hypnotizmą wisokių krasztų kunigai jau nuo seniai pažinojo, jį wartojo senowės Egipto, Rymo, Grekijos ir žydų kunigai dar Christui negimus ant palaikymo sawo įtekmės ant žmonių, jį wartojo kunigai ir ant sawo asabiszkų siekių; szipdien jį wartoja Indijų fakyrai ir su jo pagelba atlieka žingeidžius rodosi, stebuklingus darbus. Iki antrai pusei 18 szimtmeczio hypnotizmą wartojo ir pažinojo wien kunigai, pirmutinis Mesmer pradėjo jį wartoti ant gydymo ligonių. D-ras Braid persitikrino, kad ant hypnotiszko užmigdinimo wisai nereikia kito žmogaus arba hypnotizoriaus, bet ant to užtenka per tulą laiką su atida žiurėti į kokį nors žibantį daiktą, kaip antai: į guziką, weidrodį, stiklinę kulką ir tt. Neseniai mokslincziai Forel, Moll, Bernheim persitikrino, kad ant hypnotiszko užmigdinimo nereikia nė žiurėti į žibantį daiktą, bet ant to užtenka monotoniszkos muzikos, lygaus warwėjimo wandens laszų. Net netikėta szwiesa, baladonė gimdo katalepsiją (sustingimą kuno), kuri yra wienu isz hypnotiszkų apsireiszkimų.

Į hypnotizmą įpuola ne tik žmonės, bet ir wisoki žwėrys ir jie papuola po suggestijos įtekme teip kaip ir žmonės. Po įtekmę netikėtos ir didėlės szwiesos paukszcziai, žuwys, wėžiai, drugiai, szikszno-tsparniai įpuola į katalepsiją, taigi kunas jų sustingsta. Nuo kanuolių szuwių paukszcziai tulą laiką buna kaipi apmirę, su sustingusiu kunu.

Daugumas gal žino, kad jeigu, suriszę kojas, padėsime wisztą ant stalo ir prie snapo su kreida pabrauksime ilgą liniją, wiszta įpuola į hypnotiszką miegą ir ne gal pasikrutinti isz wietos. Gaidį galima teiposgi užhypnotizuoti, ant to ne reikia nė kojų raiszioti; isz to tankiai pasinaudoja prancuziszki ukinįkai, jeigu nori priwersti gaidį perėti kiauszinius: pakisza jie gaidžio galwą po sparnu ir supa, kol gaidys paliauja krutėjęs ir potam tupdo ant kiauszinių. Po tokiam užhypnotizawimui gaidys teip gerai peri kiauszinius, kol jie ne iszsiperi, kaip ir wiszta.

Jeigu warlei wienu kartu paspausime su pirsztais papilwę ir nugarą ir tulą laiką teip laikysime, tai ji įpuls į hypnotiszką miegą ir wisai per tulą laiką ne galės krutėti. Paspaudimas galwos ir laikymas teip per tulą laiką įwaro į katalepsiją žalczius teip, kad jie pastoja teip kietais kaip lazda ir su ja galima pasiramszcziuoti. Žinote, kad Maižieszius, norėdamas priwersti Egipto faraoną paliuosuoti žydus, terp kitų stebuklų, metė lazdą, kuri pawirto į žaltį. Dar priesz Maižieszių Egipto kunigai wartojo įwarytus į katalepsiją žalczius kaipo lazdas, nuo jų to iszmoko Maižieszius ir wėlesnių laikų egiptiszki burtinįkai.

Per įsižiurėjimą žmogus teiposgi wisokius žwėris gali įwaryti į hypnotiszką miegą ir nors labiausiai įpykusius suwaldyti: ne kitaip daro draskanczių žwėrių suwaldytojai įėję į jų klėtkas, tik žiuri jiems į akis ir žwėrys wiską daro, ką suwaldytojas jiems liepia; žmogus sawo akimis laiko žwėris hypnozoj.

Tokiu jau budu medinczių szunes sawo akimis zuikius laiko hypnozoj teip, kad jie ne gali pasikėlti ir pabėgti priesz ateinantį medėją. Kralikus ir zuikius gaudo žebenksztys pirma užhypnotizuodamas akymis sawo aukas teip, kad jos ne gali pabėgti. To paties hypnotizawimo budo per žiurėjimą į akis sawo aukų prisilaiko wisi draskanti žwėrys ir tulos nuodingos kirmėlės: draskanczių žwėrių ir tų kirmėlių akys tąsyk smarkiai žiba ir nuo to aukos jų užsihypnotizuoja ir ne gali pabėgti. Tokią jau hypnotizuojanczią įtekmę ant peteliszkių, žwirblių naktyj turi žiburys, kurisai juos prie sawęs patraukia. Tuli medinczial ant gaudymo kregždžių wartoja weidrodžius, kurių szwiesa jas užhypnotizuoja teip, kad jos nepalekia ir lengwai duodasi pagauti. Po įtekme hypnotizmo teip žmogus, kaip ir žwėrys užmirszta apie sawo asabiszkus palinkimus, bet daro tą, ką hypnotizuojantis prisako, užmirszta baimę, taigi nors ir ne miega, nors ir gali krutėti, nustoja sawo asabiszkų norų ir palinkimų. Todėl tai tuluose krasztuose hypnotizmą pradėjo wartoti mokslainėse ant pataisymo negerų, tinginių mokintinių.

Pakwietimas ant wysk. Walanczausko jubilejaus.

Wisos tautos garbina didžius sawo wyrus, kurie darbawosi ant jų naudos ir wedė jas, szwiesdami sawo pawyzdžiu. Jų wardai ir darbai aukso literomis lieka užsiraszę paskesniųjų atminime. Tiktai lietuwiams parodyti, kas isz jų yra brangus, ateina swetimtauczial, nės patys ligsziol mažai tesirupino, o kiti, nerdamiesi į swetimą kailį, dagi niekino wis tai, kas yra sawo. Neseniai Petropilės mokyti gudai (maskoliai) apwaikszcziojo sukaktuwes trijų szimtų metų nuo atspaudinimo pirmojo lietuwiszko katekizmo kunigo kanauniko Daukszos; trumpai apsakė jo gywenimą ir pagyrė meilę sawo kalbos. Szįmet isz priežasties sukaktuwių 300 metų nuo atspaudinimo pirmųjų jo lietuwiszkų pamokslų, žada wėl padaryti jąm iszkilmingą szwentę. Nebetylėkime ir mes apie sawo wyrus, kuriais didžiuojamės; apskelbkime rasztuose wiską, ką žinome apie juos, wisus paminklus. Tegul jų wardas kuoplacziausiai praskamba po Lietuwą ir žadina lietuwių szirdyse meilę lietuwystės ir tų, kurie dėl jos darbawosi.

1901 metuose sueis 100 metų nuo užgimimo Žemaiczių Wyskupo ir didžiausio musų raszėjo, Motiejaus Walanczausko. Skaitydami jo rasztus, stebiamės isz jo darbsztumo. Senesniejie žmonės dar atmena jo žodžius ir darbus, ale jie kasmet neszasi į kapus daugelį žinių, ir netoli gadynė, kada wisiszkai pritruksime gywų liudytojų, kurie sawo akimis matė ir gerai pažino aną didwyrį, ypatingai kunigų, sandarbinįkų nabasznįko. Girdėjome lenkus mus kaltinant, kad ligsziol neatsirado niekas isz musų, kurs butų pasirupinęs apraszyti Wyskupo Walanczauskio gywenimą, arba biografiją. Susigėdę, jog swetimi pradeda mus raginti prie darbo, užsimanėme surinkti "Medegą, arba materijalą Wyskupo Motiejaus biografijai", nors tiek, kiek surinkta Simano Daukanto biografijai. Todėl užkwiecziame wisus lietuwius, kurie tik regėjo kokius nors nusidawimus isz wyskupo Motiejaus gywenimo, kurie iszgirdo kokius nors žodžius isz jo lupų, kurie nuo kitų girdėjo ką apie wyskupo darbus; apsiėjimą su žmonėmis, su kunigais, apie wisokius parėdymus bažnyczios ir lietuwystės dalykuose, žodžiu sakant, mažiausių mažmožių neapleidžiant, wiską suraszyti kuotikriausiai, neteip placziai, kaip tikrai, su paminėjimu wietų, metų ir asabų, kiek galima, ir atsiųsti į "Tėwynės Sargo" redakciją arba tiesiai, arba dar geriaus, per rankas. Ipacz kunigai, kurie dagirs apie tą musų užmanymą, tegul kuorupestingiausiai wiską suraszo isz senesniųjų kunigų žodžių, iszima kopijas isz wyskupo rasztų į žmones (dalis jų jau rado wietą "Tėwynės Sarge" 1897m.), į kunigus, ypacz į dziakonus; kopijas isz paminklinių abrozdėlių ir tt.

Musų Tėwas nesigailėjo laiko, popieros ir atramento; patsai gyrė, patsai reikė ir baudė; teip kad nėra beweik nė wieno kunigo isz to laiko, kurs nebutu apturėjęs nuo sawo Wyskupo nors wienos gromatos, nors wieno abrozdėlio, knigelės, stacziai jam adresuotos su tam tikru antraszu. Buwo tai wirszinįkas, kurio akys pasiekė wisus pawaldinius. Darbo daug, laikas trumpas; nesitęskite-gi su pradėjimu darbo. Tai wienas dalykas. Prisiųskite ką žinote apie kanauniką Daukszą ir apie wyskupą Walanczauskį.

Antras. Wysk. Wal. rasztai pasenėjo ir suplyszo, nės wieni nebuwo perspaudinti, kiti, nors buwo po kelis syk atnaujinti, kaip tai: "Palangos Juzė", tai wisgi panykę, suplyszę per didelį jų wartojimą. Laikas butų atnaujint juos: juk-gi lygių jiems dar neturime sawo raszlawoje. Nemokyti skaitytojai atras ten nemaž pamokinanczių dalykų, dwasiszkos naudos; mokytiems bus pawyzdis gilaus supratimo kalbos dwasios. "Žemaiczių Wyskupystę" perspaudino amerikiecziai; tai ir gerai. Ir lenkai iszsiwertė ją į sawo kalbą. Mes-gi sztai atminimui sukaktuwių 100 metų nuo užgimimo wysk. Motiejaus paszwęsime perspaudinimą susenėjusių jo rasztų; "Knįga dėl paaugusiųjų" jau patiekė mums tuli mokyti lietuwiai su pridėjimu žodynėlio augsztaicziams nesupratamųjų žemaitiszkų žodžių. "Pradžia ir iszsiplėtimas katalikų tikėjimo" teiposgi jau turime sutaisę; toliaus parėdysime "Apie sekimą Kristaus", "Gywenimas szwentųjų", Psalmės Dowido", tą tikrą kasyklą dwasiszkų ir lingwistiszkų turtų; na, gal ir dar ką nors, jei kiszenė stengs. Praneszdami apie tą, neužkertame kitiems kelio: apart pirmųjų dwiejų knigelių gal kitas perspaudinti; mums dar geriaus bus.

Patariame tik, kad taisydami raszybą, kuri pas W. yra niekam newerta, negadintu stiliaus ir žodžių. Keletą bjauresnių swetimų žodžių galėtu perkeisti grynais lietuwiszkais žodžiais, ale ir tiek to. Raszyba pas W. netikusi dėl to, kad jis norėjo bendrai raszyti nepažindamas augsztaitiszkų tarmių, kurias sumaiszė su žemaitiszkomis. Ir prie to dalyko užkwiecziame lietuwius: pagraibykite sawo kiszenėse ir pagal sawo galės sumeskite ant padarymo atminimo 100m. sukaktuwių užgimimo Žemaiczių Wyskupo, Motiejaus Walanczauskio. Pradžią padarė jau wienas musų sandarbinįkas, K. A. Kauniszkis, parupindamas "Pradžią" į spaudą ir paaukaudamas 100 rub. Wylimes, jog atsiras ir daugiaus sekanczių tuom keliu.

"Tėwynės Sargo Redakcija".

SENŲ GADYNIŲ

Išnykę gyvi sutvėrimai.

Pagal Hutchinsoną.

(Tąsa.)

Krikščionys sako, kad šventas Jurgis užmušė smaką. Bet ištikro tos visos pasakos apie smakus arba drakonus, ar jas sutvėrė, išmislyjo stabmeldiškos ar krikščioniškos tautos, yra tai vien pasakos, paremtos vienok ant doriško pamato. Baisios kirmėlės, drakonai buvo ženklu pikto; karžygiai juos pergalėję rėiškė gerą, šviesą. Matyt, kad tie visi senose pasakose aprašyti baisus žmonis ryjanti drakonai yra vien žmonių fantazijos sutverti, bet jų pavidalas visgi šiek tiek priartintas prie pavidalo senų gadynių baisių gyvenusių ant žemės reptilijų.

Reikia čia pridurti, kad, pagal visokių tautų padavimus, baisus žmonis ryjanti drakonai yra ne visur vienoki: tautos, pagal gyvenimo vietą, jeigu ne turėjo progos pasemti iš vieno ir to paties šaltinio, turi pasakas apie drakonus ryjančius žmonis, bet sutvertojų pasakos fantazija kitaip juos aprašo.

Musų padavimai apie tuos baisius sutvėrimus yra toki jau kaip ir padavimuose daugumo tautų Azijos kietžemio; iš to matyt, kad musiškiai atgabenti iš Azijos, pasemti nuo Azijos tautų.

Drakonai arba smakai, pagal tuos padavimus, yra tai fantastiški sutvėrimai metanti liepsną iš šnervių ir nasrų. Pagal vienų tautų padavimus drakonai tie buvo slankiojanti, pagal kitų gi jie ne tik galėjo slankioti ir bėgioti, bet turėjo ir sparnus ant lakiojimo, vienok ir tie lakiojanti turėjo kojas su aštriais nagais, kuriais drakonai draskė savo aukas. Įkandimas buvo nuodingas kaip ir gyvačių; uodega buvo smaili, kunas uždengtas kietais žvynais. Teip antai chiniški ir japoniški drakonai buvo be sparnų; užtai drakonai praminti grekonių grifais buvo sparnuotos baisybės. Nors vienok pasakos žmonių išmislytos yra fantastiškos, ne ant moksliškų ištirimų ir teisybės paremtos, tai vienok, kaip iš žemės iškastos senų gadynių sutvėrimų liekanos parodo, ant žemės senuose laikose gyveno toki dideli ir baisus sutvėrimai, kad juos galima drakonais arba smakais vadinti, nors jie ir ne visai panašus į tuos, kokius mums parodo senos pasakos, ne metė jie liepsną iš nasrų ir šnervių.

Taigi pasakose apie baisius smakus yra dalis teisybės. Bet prie to turime pridurti, kad tos baisybės, kurias dėl jų didumo ir baisumo turime tiesą smakais vadinti, gyveno ant žemės toli pirm atsiradimo žmogaus, Adomo laikuose tos baisybės buvo jau išnykusios nuo žemės paviršiaus. Apie buvimą tokių baisybių panašių į anuos žmonių pasakose aprašytus smakus arba drakonus, pertikrina liekanos kunų iškastos iš senų žemės žievės sluogsnių.

Kaip gi todėl žmogaus fantazija, tverdama pasakas apie baisius smakus, galėjo mums paduoti aprašymą sutvėrimų ištikro iš dalies panašių į tuos, koki gyveno ant žemės ant daugelio šimtmečių prieš atsiradimą pirmo žmogaus, apie buvimą kurių tik šio amžiaus mokslinčiai, tirinėdami senus žemės sluogsnius, iš surastų juose kunų liekanų galėjo dažinoti? Liekanas kunų tų išnykusių baisybių rado tuluose Europos ir Amerikos kraštuose. Turbut tie tvėrtojai pasakų apie drakonus jų pavidalą tvėrė pagal pavidalą tuose laikuose gyvenusių gyvuolių, tik, žinoma, padailindami ir darydami baisesniais ir su pagelba fantazijos ištikro pasisekė jiems sutverti išdalies baisybę panašią į seniai, prieš atsiradimą žmogaus gyvenusius ant žemės baisius sutvėrimus.

Bet apleisime anuos fantastiškus pasakiškus smakus arba drakonus ir pakalbėsime apie baisybes ištikro mokslinčių užtiktas paskutiniuose laikuose senuose žemės sluogsniuose. Prie tų sutvėrimų priguli pirmiausiai žingeidžios reptilijos mokslinčių pramintos *Dinosaurais*, gyvenusiais laikuose mesozoiškos arba antraeilinės eros.

Kada pradžioj šio amžiaus garsus prancuziškas mokslinčius Cuvier pagarsino, kad musų žemės gyvenime prieš daugelį amžių buvo laikai, kad ant jos viešpatavo neišpasakyto didumo reptilijos, turinčios daug ypatybių, kurios jas priartina prie šios dienos keturkojų, tai nežiurint ant pagarsėjusios po visą svietą moksliškos Cuviero garbės, daugelis mokslinčių nenorėjo tikėti. Bet tolesni tirinėjimai ir suradimas daugiaus liekanų visiškai patvirtino prancuziško mokslinčiaus nuomonę.

Dinosaurai tveria išnykusių sutvėrimų skyrių, prie kurio priguli didžiausios ne tik reptilijos, bet jie priguli prie didžiausių sutvėrimų gyvenusių kada nors ant sausžemių; vieni iš jų iš kuno sudėjimo panašus į krokodilius, kiti gi tulų kaulų sudėjimą turi panašų į paukščių sudėjimą, ypač į paukščių štrausų giminės. Panašumas tas remiasi ant tulų kaulų, kurie jungia paskutines kojas su nugarkauliu ir ant pačių kojų. Ant to panašumo pasirėmę, tuli mokslinčiai sprendžia, kad terp dinosaurų ir paukščių yra giminysta ir buk pankščiai paeina nuo tų seniai nuo žemės paviršiaus išnykusių reptilijų. Dėl to sudėjimo kojų panašumo mokslinčius Huxley vieną dinosaurų skyrių praminė vardu *Ornithoscelidae* arba paukščiakojų reptilijų.

Dinosaurai iš pradžių gyveno ant didelių musų žemės plotų, ką rodo, kad liekanas jų kunų randą ne tik Europoj, bet teiposgi Afrikoj, Indijose, Amerikoj, net Australijoj. Jie viešpatavo ant žemės per visą laiką teip vadinamos mesozoiškos eros. Tuli iš jų turėjo kuną uždengtą kietu serdoku susidedančio iš kaulinių akstinų ir žvynų. Nugarkaulio sanariai įdubę iš abiejų pusių, teip kaip buvo ir pas ichtyosaurus; vien kaklo ir uodegos sanariai įdubę tik iš vienos pusės, iš kitos gi išpusti. Tulos didžiausios jų atmainos turėjo nugarkaulį su tuštumoms matomai ant sumažinimo kuno sunkumo; dėl tų tuštumų žvėris ne buvo silpnesnis, bet galėjo but vien lengvesnis ir bruzgesnis.

Visi dinosaurai turėjo keturias kojas, o tulų veislių užpakalinės kojos buvo daug didesnės už pirmutines. Yvairumas terp jų lygiai kaslink didumo, teip ir kaslink pavidalo, buvo labai didelis. Vieni buvo maži teip, kad turėjo vos dvi, tris pėdas ilgio, kiti gi kaslink kuno didumo ir svarbumo galėjo lygintiesi su šios dienos rinoceriais arba nosaragiais ir su sloniais arba šlapiais. Net kojos veislių Cetiosaurus ir Stegosaurus buvo storos, panašios į sloniaus kojas. Vardas *Dinosaurus* paimtas iš grekiškos kalbos: *deinos*—reiškia baisų ir *saurus*—driežą. Su kokiais šios dienos gyvais sutvėrimais dinosaurai stovi artymiausioj giminystoj, sunku pasakyti. Gal but, kad jie susigiminiavę su senovės teiposgi jau išnykusių krokodilių veislėms; gal but teiposgi, kad jie stovi artymoj giminystoj su bėgiojančiais paukščiais, kaip antai štrausais, kazuarais ir tulais jau nuo žemės paviršiaus išnykusiais. Bet ar yra terp dinosaurų ir paminėtų čia sutvėrimų giminysta ir kokia, ant galutino nusprendimo per mažai dar ištirta medegos.

Dinosaurus, pagal jų ypatybes, mokslinčiai padalino į kelias grupas. Prie pirmos grupos priguli labai didelių dinosaurų veislės. Šitą grupą mokslinčiai vadina *Sauropoda* (driežakojai), kadangi kojos jų iš savo sudėjimo panašios į driežų kojas. Dalis skeletų ir atskirus kaulus pasisekė užtikti jau seniai, bet čielus skeletus šitų gyvuolių surasti pasisekė ne seniai pasimirusiam profesoriui Marsh Šiaurinėj Amerikoj.

Prie šitos grupos priguli didelis *Brontosaurus*, kurisai prigulėjo prie mintančių žole. Ilgis jo buva 60 pėdų ir gyvuojant galėjo sverti mažiausiai 25 tonas arba 50000 svarų. Kaip smegenys rodo, brontosaurai prigulėjo prie menko proto sutvėrimų, buvo ne rangus, slinko palengva. Prie skeleto brontosauro ne rado nė kaulinių akstinų, nė žvynų, taigi matyt, kad jo kunas ne buvo uždengtas kietu serdoku, kaip tai buvo pas kitus šito skyriaus sutvėrimus.

Skeletas Brontosaurus excelsus.

Profesorius Marsh nusprendė, kad šitas sutvėrimas gyveno lygiai vandenyj kaip ir ant sausžemio ir maitinosi vandeniniais augmenims.

Liekanas šitų gyvuolių randa daugiausiai tokiose vietose, kur tuose laikuose, kada jie gyveno, buvo nepereinamos klampynės, taigi jie turėjo nuklimpti ir rasti galą teip kaip ir dabar atsitinka su visokiais gyvuoliais klampiose jurių, ežerų arba upių vietose. Pėdos atsispaudusios uolose paprastai užima plotą netoli ketvirtainio metro arba 10 pėdų, kas rodo, kaip dideles turėjo pėdas. Galva neišpasakytai maža prilyginus prie kitų kuno dalių. Kaklas gi buvo labai ilgas, taigi ant tokio ne galėjo but dideli ir sunki galva, kadangi sunkios kaklas negalėtu pakelti. Nugarkaulio, ypač gi kaklo sanariuose buvo tuščios vietos, dėl ko kaklas buvo lengvesnis ir miklesnis; tuštumų tų arčiaus uodegos buvo jau mažiaus. Šonkauliai ir muskulai dideli ir sunkus, teiposgi ir uodegos sanariai.

Brontosaurų kunas, sulyginant, trumpas, pilvas labai didelis. Kojų kaulai stori, druti. Uodega ilga, jos kaulų sanariai pilni, be tuštumų. Daugelis dinosaurų turi pirmutines kojas mažesnes už paskutines, kaip tai matyt ant skeletų megalosaurų, iguanodontų, scelidosaurų, bet pas brantosaurus jos labai didelės. Rodosi, kad jie negalėjo vaikščioti pasiremdami vien ant paskutinių kojų, kaip tai galėjo darytí daugumas kitų dinosaurų.

Brontosaurus excelsus.

Brontosaurai, nors dideli, bet buvo sunkus, nerangus, beginkliai sutvėrimai; kovą už buvį ypač ant sausžemio ne lengvai galėjo išlaikyti. Jie vienok gyveno daugiausiai vandenyj, tykojo pasislėpę kur pakrančių žolynuose, užmatę pavojų, bėgo į vandenį, kuriame, pasiirdami su storomš kojoms ir su ilga uodega, galėjo greitai plaukti; uodega buvo teiposgi atsigynimo ginklu.

Tuose jau juriškuose sluogsniuose šteto Colorado, kur rado liekanas brontosaurų, rado teiposgi liekanas ir kitokių šito skyriaus sutvėrimų.

(Toliaus bus.)

Naujos knigos.

Lenkai ir Lietuviai nuo 1228 iki 1430 m. Parasze pagal lenkiszkus istorikus Žemkalnys. 1899. Chicago. 61 pusl.

Yra tai treczia knigelė iszleista Tėwynės Mylėtojų Draugystės. Kadangi lenkų raszėjai paprastai apkaltina szios dienos lietuwiszkus tautiszkus darbinikus už jų newa seperatizmą, nedėkingumą lietuwių lenkams, buk lietuwiai už lenkų geradėjystes piktu atmoka, autorius, pasiremdamas ne ant swetimų, bet ant lenkiszkų istorikų ir tai ne wisų (apleidia Dlugoszą, kurio kronikoj wisur matyt kuo aszkiausiai lietuwių nekentimas), parodo, kad tie wisi lenkų apkaltinimai lietuwių neteisingi, lietuwiai ne turi už ką buti lenkams dėkingais. Ne lenkai buwo gelbėtojais lietuwių nuo swetimų prieszų, bet atbulai, lenkai gi nė isz pusės ne atlygino lietuwiams už jų pagelbą, be kurios, kaip pats lenkiszki istorikai aiszkina, Lenkija seniai butu nustojusi sauwaldystės ir patekusi į jų paczių ant naikinimo musų pusbrolių prusų partrauktų wokiszkų kryžeiwių rankas. Ypacz silpna buwo Lenkija priesz susijungimą jos su Lietuwa. Lenkams ne buwo kito iszėjimo kaip glaustiesi prie Lietuwos. Rods kowose su wokiszkais kryžeiwiais kaip kada lenkai kowojo isz wien su lietuwiais, bet už tą newa pagelbą atsėjo lietuwiams brangiaus užmokėti negu ji buwo werta. Szitoje knigėlėje ras lietuwiszki skaitytojai isz paczių lenkiszkų istorikų pasemtas žinias apie skriaudas, kokias lietuwiams atsėjo kęsti nuo lenkų dar tuose laikuose, kada leokystė Lietuwoj ne buwo įsiponawojusi. Kalba knigutės graži, iszaszkinimai kiekwienam suprantami.

Žydo pakuta arba griekas parszwagystos (tikras atsitikimas). Parasze J. D. isz Mergbudžio. Waterbury, Conn. 12 pusl.

PASARGA
Wirszinikams ir sekretoriams "Susiwienyjimo" kuopų.

"Tėwynėje" 10 numeryje nors buwo patalpinta kuopų wirszinį kams ir sekretoriams PASARGA kaslink siuntimo centraliszkam kasieriui pinigų, wienkart ir wardų užsimokėjusių prigulinczią duoklę, bet dar prisieina pasargą tą dapyidinti kaipo nedateklių formos "Susiwienyjimo" reikale.

1. Wisi wirszinikai ir sekretoriai negali užsitikėti ir priimti isz kitų kuopų sanarius ne turinczius transferkortes (paliudyjimo) nuo wyriausybės tos kuopos, isz kurios persikelia. Persikelianczіam wirszinikai transferkortę ne gali duoti, jeigu yra skolingas.

2. Kuopų kasieriai ar wirszinįkai, siųsdami pinigus centraliszkam kasieriui, priwalo aszkiai pažymėti kuopos numerį, jeigu draugystė siunczia pinigus jos wardu ir miestą; wardus siunczіant kasieriui, pažymėti reikia kas kiek mokėjo; dabar ne wisų kuopų wyriausybės tą daro.

3. Sudėtus kuopos pinigus ne gali siųsti niekam kitam kaip tik centraliszkam kasieriui p. Radzewycziui į Shenandoah, Pa.

4. Naujus sanarius priiminėjant, nereikia į aplikacijas talpinti abejojanczius žodžius, kaip kad dabar atsitinka, ir teip: keletas "Susiwienyjimo" kuopų aplikacijose sako: "serga retai, serga nelabai". Bežiurint į tokią aplikaciją mislijasi: ligustas priimtas. Toliaus pasirodo, kad wisos tos kuopų aplikacijos raszytos dėl ligustų tik nelabai serganczių. Jeigu sergantis nori įsiraszyti, žinoma, kad tokio priimti ne galima.

5. Pagarbės naujus sanarius dar nereikia priiminėti kaipo sanarius pagarbės, bet tik kaipo skaitytojus arba prenumeratorius "Tėvynės"; per metus kasztuos jiems "Tėvynė" $1.00, nes nuo Naujo meto "Tėwynė" iszeidinės kas sanwaitę.

6. Butų gerai, kad kiekwiena "Susiwienyjimo" kuopa pasirupintų sawo peczėtį, kurs wisada butų liudinįku wyriausybės paraszo, ir reikalų kuopos.

7. Wirszinįkai ir sekretoriai "Susiw." kuopų priwalo dar iszlaiko sutaisyti sawo kuopų sanarių adresus, ir aiszkiai suraszę, prisiųsti "Tėvynės" redakcijai, idant pirmas numeris po Naujų metų eidamas, prigulinczіai galėtų pasiekti kiekwieno sanario namus.

Guodotinos "Susiw." kuopų wyriausybės teiksitės isz sawo malonės augszcziaus parodytos formos prisilaikyti, ir su tuomi įwesime pritinkantesnį padawadyjimą reikaluose "Susiwienyjimo". Žemiausias jusų tarnas, centraliszkas "Susiw." sekretorius

T. Astromskas.

Draugyscziu Reikalai.

Chicago, Dr-te Teisybes Myletojų tures sawo antrą metinį balių nedelioj 4 wasario 1900, Freiheit Turner saleje, 3417 S. Hasted st. Dr-te T. M.

Chicago, Ill., 2 d. Gruodžio, 7½ wal. wakare, saleje K. Laudanskio, 3301 S. Morgan st. Lietuwiszka Republ. Leaga tures sawo mitingą, ant kurio delegatai isz wisų lietuwiszkų kilubu priwalo pributi.

P. J. Jonaitis, sekr.

Chicago, Ill., Draugyste Liuosybes laikys sawo prieszmetinį susirinkima, nedelioj tuojaus po 12 walandai widurdienio, 3 d. wasario, 1900, salej L. Ažuko, 3301 Auburn ave., ant kurio bus apswarstomi labai swarbus dalykai ir rinkimas naujos administracijos. Delto priwalo pributi kiekwienas minetos Dr-tes sanarys. Įstojimas naujiems sanariams dar $1,00.

Dr-te Liuosybes.

Pittston, Pa., B. Blaiwystes draugyste laike sawo menesinį susirinkima 19 Lapkriczio szių metų, ant kurio wienbalsiai nutare per ateinanczius tris menesius priimti kiekwieną lietuwį į Blaiwystes draugystę už wieną dolierį. Delto, norintiejie prisiraszіti prie Blaiwystes draugystes, teiksis sziuose 3 menesise pasiskubinti pakol įstojimas pigus.

B. Blaiwystes Draugyste.

Pajieszkojimai.

Pajieszkau Stanislowo Goduno, Suwalku gub., Kalwarijos paw., Liudwinawo parap., kaimo Salabudiszkių. Pirmiau gyweno Chicagoje. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žinią ant adreso:

Ign. Karbauskas,
154 Sheridan St. Wilkes Barre, Pa.

Pajieszkau Jono Waranauskio, kurs gyweno New Yorke. Jis pats ar kas kitas teiksis duot žinią ant adreso:

J. Užumedzkis,
228 Mountain st. Philadelphia, Pa.

Pajieszkau Jokubo Szileikos, isz Suwalkų gub. Wladislawawo paw. gm. Dobrowoles, kaimo Jadagunų. Jis pats, ar kas kitas, teiksis duot žinią ant adreso:

Andrius Baczenas,
718 N. Ashland av, Chicago, Ill.

Pajieszkau Antano Poszkos, Antano Katauskio ir Antano Rimkaus, wisi Kauno gub. Raseinių paw., Keltinenų parap. Turiu swarbų reikalą isz krajaus. Jis pats, ar kas kitas, teiksis duot žinią ant adreso:

John Guzauskas,
827 E, Pine st., Mahanoy City, Pa.

Tėmykitė!

Turiu farma 160 akrų lauko, trobas, 30 galwijų ir wisus reikalingus padarus, bet norecziau gaut pasiskolint $400 ant 5 procento kad užmoketi kompanijai skola, kuri nuo manęs lupa 10 procenta. Jeigu kas isz lietuwių žaletu man paskolinti $400 ant dwejų metų asz atmokecziau kompanija ir skolintojui iszduocziau pirma "margeczių" ant sawo farmos. Akras lauko kasztuoja $10, tai 160 akru wertas $1600, deltogi nieks nepriwalo bijotis paskolinti ant $1600, $400. Už dwejų metų, kada mano galwijai suaugs, už paczius gazwijus paimsiu į $500 ir wisas skolas lengwai apsimokesiu. Kas turite pinigu, pasimislykite ir duokite man žinia adresuodami į "Lietuvos" redakcija.

W. Kangiser,
924—33rd Str. Chicago, Ill.

APGARSINIMAS.

Kas norite, kad iszsiųsti į krajų pinigai gerai ir greitai suwaikszczіotų, siųskite juos per "Lietuvos" redakciją, o greicziausiai suwaikszczios. Už greitumą ir teisingumą kasdien apturime szimtus padėkawonių nuo lietuwių isz wisų Amerikos krasztų, teiposgi ir už gerumą szifkorczių pas mus iszpirktų, nes mes laikome geriausias linijas, ant kurių į 8 dienas perwažiuoja per marias; o prekės mus pigesnės kaip kitų. Kas norite laimingai perwažiuoti per marias, pirkite szifkortes "Lietuvos" redakcijoj. Prisiųsdami pinigus ant szifkorczių ar ant iszsiuntimo į krajų, wisada uždėkite szitokį adresą:

A. Olszewskis,
Sub Station No. 60, Chicago, Ill.

"Vienybe Lietuvniku"

iszeina kas sereda jau 13-tas metas, Plymouth, Pa., ir pranesza svarbiauses ir teisingiauses žines isz Lietuvos ir visos pasaulės, talpina puikias apysakas bei kitus naudingus apsiszvietimui rasztus. "Vienybė" ant metų kasztuoja **$2,00** o ant pusės **$1.** Pinigai turi but apmokami isz kalno. Laiszkus ir pinigus reikia siųsti ant tokio adreso:

J. J. PAUKSZTIS,
Plymouth, Pa.

PRESZSZŁO 25 LAT używają wszystkie narody świata na
REUMATYZM,
NEURALGIE i podobne choroby, wyrabiany na podstawie ścisłych NIEMIECKICH PRAW MEDYCZNYCH, sławny Dr. RICHTERA „KOTWICZNY"
PAIN EXPELLER.
NIE MA NIC LEPSZEGO! Prawdziwy tylko ma „KOTWICE" za markę ochronną. F. Ad. Richter & Co., 215 Pearl St., New York.
31 MEDALI ZŁOTYCH i innych
13 śliń. Własne fabryki szkła.
25 CT. i 50 CT. Uznaje go i poleca: najsławniejsi lekarze, właściciele składów aptecznych duchowni i inne znakomite osoby.
Szczegóły u F. A. Richterа & Co. N.Y
DRA RICHTERA
KOTWICZNY STOMAKAL najlepszym środkiem na kolki niestrawność, choroby żołądka.

S. MACK,
212 1-st st., Elizabeth, N. J.
Parduoda Szifkortes ant drucziausiu laiwu ir siunczia pinigus į wisas swieto dalis.

Kas prisiųs 35c.

Paczto markemis, aplaikys tuzina, kas 50c — du tuzinu, kas $1.00 — penkis tuzinus naujai pagerintos poperos gromatu raszymui, su naujais papuoszimais, apskaitymais, Paryžiaus kwietkomis ir naujos mados konwertais.

Adresas:
W. Kudarauckas,
Box 234 Lawrence, Mass.

C. A. Buchbinder,
Wokiszkai-Amerikoniszkas Aptiekorius,
64 Grand St., Brooklyn, N.Y.
Dirba geriausias nuo kosulio gydyklas "Wild Cherry & Tolu" wadinamas ir "Reumatic Mixture No 79000." ant gydymo reumatizmo. Bonkeles po 25c. 50c ir $1.00. Prisiunczia pacztu. (29-12)

Lietuwiszkas Hotelis V. Rozuko,
7 Washington St, New York, N.Y.
Kurie važiuojat į ir isz Amerikos, kreipkitės prie manęs su agentiszkais reikalais. Teipgi užlaikau nasrwynes ir walgius pigiau kaip wisam New Yorke. Parleidžiu į Europą už darbą ant laiwo. Teip-gi galite gaut darbą isz mano offiso. Tėmykite ant mano Hotelio yra lietuwiszkas paraszas.
Su guodone, Vincas Rozukas.
(15-12)

F.P.Bradchulis
Adwokatas ir Notary Public.
Wienintelis lietuwys adwokatas, baigęs mokslą jurisprudencijos czion Amerikoj, Lake Forest universitete. Weda prowas kriminaliszkas ir ciwiliszkas. Atjieszko užsenėjusias prowas, isdirba wisokius dokumentus ir duoda rodą wisokiuose reikaluose. Lietuwiai isz kitų miestų gal rodą pasiekti per gromatas. Turintiejie reikalą tesiszaukia tuojaus.
3259 S. Halsted st., Chicago, Ill.
Telephone Yards 772.

Ar Kenti Silpnybę?

Jeigu teip, tai raszyk, o asz atsiusiu tau dykai užpeczetytoje gromatoje pamokinima kaip iszsigydyti namieje ir apraszysiu kokiu budu asz iszsigydžiau nuo tokiu silpnybiu. Mano pamokinimas tikrai iszgydys susilpnejima tawo lytiszku daliu ir sulaikys naktine poliucija. Raszyk sziadien pas:

Chas Johnson,
Box 516, Hammond, Ind.

PIRK TIKTAI
Kern's Grynus Czekiszkus
Ruginius Miltus.
Neimk fabrikuotu, netikru. Žiurek ant kiekwienos barielkos ir maiszelio, kad butu musu gwarancija, kaip yra ant wirsz padeto paweikslelio. Klausk sawo groserniko apie mus miltus.
Chicagos filija:
105—107 West Randolph Street.

J. LESZCZYNSKIO
Lenkiszkai - Lietuwiszka
APTIEKA
3315 S. Morgan St., Chicago, Ill.
Turi geriauses gydyklas nuo wisokių ligų; užlaiko wisokes Europines žoleles. Bobro mėsa, ruskas gywas dieles ir tt. Atsiszaukusiems per laiszkus ir apraszantiems sawo ligas, duoda rodas ir prisiunczia gydyklas per pacztą arba per expresą.
Aptiekoje wisada randasi keli daktarai, teipogi per telefona gali paszaukti daktara kas tik koki nori.
Dr. M. P. Kossakauskas wisada aptiekoje.
Tel. Yards 709.

F. Damukaitis 212 W. Camden str Baltimore, Md. Užlaiko geriause restauracija, kurioje duoda gerus walgius ir apart walgių užlaiko gerą wyna, arielkas kwepenczius cigarus ir biliarda.

Ant pardawimo geras saliunas. Kas diena 100 žmonių walgo pietus, dienos įplaukimai po $45.00; geras andelis alaus ir arielku; rentas pigus, prekes geros, gera lietuwiui wieta. Pasiklausk pas John Hoderlein, 526 S. Canal st, Chicago.

LIETUWIU DAKTARAS
MARJA DOWIATT.
Kauno gub. Szauliu pawiete
723 W. 18th Street.
Nuo 8tos iki 12tos ryto.
Telefonas: Canal 78.
Telefonuot galima isz kiekwienos aptiekos.

T. ANDRIUSZEWICZAITE
— DIRBA —
Arnotus, Karunas ir wisus bažnytinius paredus,
— Teipogi —
Draugystems: Weliawas, Szarpas, Kukardas ir
Mokinausi to darbo Warszawoj, dirbau jį kelis metus Lietuwoj ir treti metai kaip Amerikoje. Wisa darba gerai pažystu. Lietuwiszki kunigai ir lietuwiszkos draugystes reikalaudami draugystems ar bažnytiniu iszdirbimu, raszykite pas mane klausdami prekiu, o persitikrinsite kad mano prekes yra pigesnes ir darbas gerasnis kaip lenku, asz sawo iszdirbimus gwarantuoju.
Su Guodone,
T. Andriuszewiczaite, 115 W. Division St., Chicago, Ill.

Geriausia proga pirkt gera laikrodely
. . pas . .
Paul's Co-Operative Watch Co.
314 State St., CHICAGO, Ill.
Mes parduodame lietuwiams daugiaus laikrodėlių kaip wisos kitos kompanijos sudėjus sykiu. Jei nori gauti pigiai gerą laikrodėlį, lenciugėlį, kompasą, szliubinius žiedus, bicyklį, siuwamą maziną ir tt. ateik arba raszyk pas mus, o wiską gausi.
Atsiųsk ant sutaisymo sawo laikrodėlį, o mes pataisysime gerai ir pigiau kaip kiti.
PAUL'S CO-OPERATIVE WATCH CO.
Įsteigta 1877 m.
3148 State St., CHICAGO, ILL.
Dėl geresnės informacijos raszyk pas mus:

LAIMINGUOSE NAMUOSE WISADA YRA MUZIKA.
$500 Pijanas ir $250 Wargonai negali mus wirszyti; da maziaujie gali grajyti nora klewiszius turedami. Home Music Box užims abelju wieta, o preke jo, ir biedniausiam prieinama. Su juom kiekwienas gali grajyti geral kad ir sunkiausius szokius. Muzika yra pritaisyta ant woelju pliesinems, ne popierinems, spilkelems, nieks nenuplisz. Iszduoda garsius ir saldžius tonus kaip wargonai. Grajyja szeimyniszkus himnus, walcius, polkas, kadrilius ir tt. ir linksmina senus, serganczius ir nuliudusius. Iszdainuoja naujauses swietiszkas dainas. Geriause waiku nuramindmui zobowa. Galima ant jo grajyti su wirsz 1.000 melodijų. Yra tai dywinas instrumentas. Gauname nuo pirkeju tukstancziaus padekawonių, kurie sako, kad rado daugiau negu tikejosi. Tai ne zabowa, bet teip pigi kaip zabowa. Sweria 16 swaru
Tiktai $6.00, graziojo skrynuteje. Gawę $3.00, prisiusime tau per expresa. Agentai greita jas iszparduoda ir daro didelius pinigus. Atsiusk už 2c. marke, o gausi kataliogus.
Standard Mfg. Co., 45 Vesey St., New York; P.O. Box 2853, Dept. 62.

PIGIAI!
Idant parodyti, kaip pigiai mes galim wiska parduoti, laikrodziu 60 dienu gausite szita policmoniszka 8 szuviu rewolweri 32 ar 38 kalibro ir ta wyriszka laikrodeli su uždaromais lukstais. Lukstai yra wokiszko sidabro apwilkti isz abieju pusiu 14K auksu. Iszkloti nikeliu. Szi gwarantuota ant 10 metu laikrodeli su auksu pleitytu lenciugeliu prisiusime C. O. D. ant pamatymo. Jei pasidabos, užmokek expresui ir už atwežima, o jis atiduos tau laikrodeli, lenciugeli ir rewolweri. Parodyk ji sawo draugams, o tikimes, kad tukstanczіai nauju kostumeriu mums rasis...
$4.95
COLUMBIA WATCH CO.,
165 Dearborn st., Chicago, Ill.

Diemanto Elektros Kryžius.

Wadinamas teipgi Volta Kryžium, keleta metu atgal tapo iszrastas Austrijoje, ir pasidekawojant savo naudai Kryžius tas veik prasiplatino Wokietijoj, Francuzijoj, Skandinavijoj ir kitose Europos szalyse, ir szendien yra labiausiai pageidaujamas kaipo galingas vaistas nuo Reumatizmo ir daugelio kitu kuno negaliu.

Elektros Diemanto Kryžius gydo Reumatizma teip muskulu kaip ir sunariu, Neuralgija ir kitus kuno skaudejimus, Nerwiszkuma, Nerwu Nusilpnejima, Silpnuma, Prastota Nerwu Gyvuma, Nerwu Nupuolima, Nemiga, Abejotinguma, Dwasios Mupuolima, Hysterija, Paraližiu, Sustengima, Drebuli, Neuralgija, Apopleksija, Muomara, Szw. Wito Szoki, Szirdies Plakima, Galwos Skaudejima ir wisus Nerwiszko Systemo sugedimus.

Weikme jo apsireiszkia pati per save begij keletos dienu, bet kartais užtrunka keles dienas.

Kryžiu reikia nesziot diena ir nakti, pakabinta ant szilkinio szniuriuko ant kaklo, augszcziau szirdines indaubos. Melinoji puse turi but į apaczia apwersta. Priesz naudojima ir wiena syki ant dienos po to įdek Kryžiu į truputi drungna geriausio uksuso skystima ir laikyk per keleta minucziu. Vaikams, žiurint pagal amžiu, uksusa reik su vandeniu atskiesti. Preke to Kryžiaus yra Wienas Doleris, ir gwarantuojame, kad jis suteiks tokia pat nauda kaip kad geriausiejie elektriszki dirżai, kasztuojanti penkiolika bei dwideszimts sykiu daugiau. Kožnas szeimynos sanarys, sweikas ar ligotas, nekados neturi but be to Elektriszko Kryžiaus, kurs yra geriausiu gelbetojum prieszai wisokias kono negales ir skausmus. Prisiusk Wiena doleri per expresa, ar Money Orderi arba Registruotoj gromatoj, o mes tamstai sawais kasztais pasiusim wiena Elektriszka Diemanto Kryžiu, arba szeszis už penkis dolerius. Gaunamos tukstancziais rekomendacijos nuo ypatu, kurios su pagelba szio Stebuklingo Kryžiaus iszsigyde, yra užtektina del parodymo jo magiszkos galybes. Sztai pora tokiu rekomendaciju.

J. BALLE, Stuttgard, Ark., rasze: Per daugeli metu kentejau asz kuno skausmus ir joks kaktaras nei patentuotos gyduoles manes neiszgyde. Užtat Jusu Elektros Kryžius iszgyde.

POWILAS POWIS, Milwaukee, Wis., rasze: Per kelis metus asz sirgau reumatizmu. Bo szesziu nedeliu wartojimo Jusu Elektros Kryžiaus, weik atgawau sawo sweikata.

The Diamond Electric Cross Co., 306 Milwaukee ave., CHICAGO.

Frenkas—Halloo! Džim! kur teip begi?
Džimas—Begu į expreso ofisa atsiimti laikrodeli.
Frenkas—O isz kur orderiawai?
Džimas—Ar nežinai? ogi nuo P. K. Brucho, 880 33rd st., Chicago, Ill. Didžiausias lietuwiszas laikrodžiu sztoras.
Frenkas—O, yes, tai turi but tas pats. Pora metu atgal jis prisiunte man sidabrini laikrodeli už $10.00, tai dabar kad kas ir $20.00 duotu, tai neatiduocziau, nes ir eina, tarsi inžinas, ir laika wisados teisingai rodo. Mislinu, kad jis ir mano amžiui dateses.
Džimas—Matau ir lenciugelis dailus
Frenkas—Ogi mat laikrodeli pirkau priesz pat Kaledas, tai lenciugeli gavau dovanai, kaipo prezenta.
Džimas—Kaažin asz ar gausiu prez...
Frenkas—Tikrai, nes jis kas metas priesz Kaledas duoda Kristmas prezentus, tai duos ir tau
Džimas—All right. Good bye!
Visi mano kostumieriai, kurie tik pirks pas mane tavoro vertes $1.00 ar daugiau, nuo szio laiko iki Kaledu gaus puikius prezentus. Del geresnes žinios raszikit pas mane gromata.
P. K. BRUCHAS,
880 33rd street, Chicago; Ill.

HILLE'S FOTOGRAFAS,
3452 S. Halsted St.
Nuima puikias Fotografijas; už tuzinę tiktai
$2.00
Ant wesilliu ir kitokiu reikalu nuima Fotografijas kuopuikiausiai.

Ant pardawimo,
Pigiai namas su lotu. Namuose talpinasi buczernė ir grosernė. Norintis gali pirkti wiską sykiu arba tik namą su lotu. Atsiszaukite: Dan. Knakewicze, Box 403, Toluca, Ill.

LIETUWISZKAS DAKTARAS,
K. A. BUTKEWICZIUS,
581 Milwaukee Ave., Chicago, Ill.
OFFISO WALANDOS: Nuo 9 iki 10 ryto, nuo 1 iki 3 popietu, nuo 7 iki 10 w akare.
Telefonas: West 981. Galima pažaukti isz kiekwienos Aptiekos.

Lietuwiszka Aptieka,
257 Hanover St., Boston, Mass
Pilna wisokiu aptiekoriszkų taworų czionykszcziu ir užrubežiniu.
Aptiekoje wisada galima rast DAKTARA, kurs duoda ligoniams rodas dykai.
Aptiekoje galima susikalbėt: lenkiszkai, ruskai, lietuwiszkai ir daugelyj kitokiu kalbų.
257 TEMYK GELTONA PARWA MUS APTIEKOS 257

W. SŁOMINSKA,
679 Milwaukee Avenue, CHICAGO, ILL.
Mano Dirbtuwe tapo Apdowanota

DWIEMS MEDALIAIS
ant Kosciuszkos Parodos už rupestinga, teisinga ir artistiszką iszdirbimą.

KARUNŲ, SZARPŲ, KUKARDŲ, ROZETŲ, BERLŲ, MARSZALKINIŲ LAZDŲ ir tt.

Turiu už garbę apreikszti guodotiniems Kunigams ir guodotin. Draugystėms, kad asz dirbu wisus augszcziaus paminėtus daigtus Pigiausei, Teisingiausei ir Geriausei, nes per 30 metų užsilimdama iszdirbimais įgijau geriausę praktiką ir dėl to galiu wiską padirbt pigiau ir geriau negu kiti fabrikai.
Su guodone
W. SŁOMINSKA, 679 MILWAUKEE AV., CHICAGO, ILL.

Dr. M. P. Kossakauskis,
3315 S. MORGAN UL.
Aptiekoje J. Leszczynskio, kožna diena nuo 10-tos iki 12-tos adynos priesz pietus.
CHICAGO, ILL.

Wisi — wyrai — pas — Baltrukoni!!
Rasite szaltą alų, seniauses arielkas, wyną net isz Europos, o cigarus net isz Turkijos.
Atsilankykite po nr.
11 N. River Side St., Waterbury, Conn.

Dr. Leonard Landes,
Lietuwiszkas Daktaras.
134 E. 24 Ul., New York.
Garsingas gydytojas wyriszkų ir moteriszkų ligų. Mokinosi uniwersitete New Yorke; praktikawo ligonbucziuose: Wiedniuje, Berlyne, karaliszkoje mokykloje Londone, buwo pardėtiniu mokslo Lebanon, Ballevue, Port Graduale Hospital College ir t.t.

Usztikrina Iszgydyma
wisų slaptų ir paprastų ligų, kaipo tai: plauczių, kepenų, skaudėjimą widurių, galwos, nepomietį, apalpimą, skaudulius, žaizdas, tynimą, moteriszkas ligas ir newaisingumą. Gydymui nerwiszkų ligų reikia naudot elektriknias prietaisas.

Ligas Lytiszku Daliu
iszgydysiu į keles dienas, teipogi ligas pilwo, uždegimą žarnų, iszdžiuwimą pieno, skaudėjimą lupų, nosies, akių, ausų, nustojimą pajiegų ir tt. Iszgydymą užtikrinu kiekwiename atsitikime. Chroniszkas ligas gydau pasekmingai, ir slepemas ligas užlaikau slaptybėje.

Dr. Leonard Landes,
134 E. 24th St., Cor. Lexington Av.
Offiso walandos: nuo 9 ryto, iki 1 po piet; nuo 5 po piet iki 8 wakaro. Nedeliomis: nuo 8 iki 10½ wal. ryto; nuo 2 iki 4 val. po piet.

Roda per Gromatas Dykai.
Užpraszydami gydyklas prisiuskite $1.00
☞ Jeigu sergi, tai paraszyk kiek turi metų, kiek sweri ir apraszyk sawo ligą, o asz prisiusiu gydyklas kuriomis iszsigydysi.

Stebuklas!
Žingeidus swietui dalykas.
Tikrai wienatinė gydykla ant užšeldinimo plauku ant praplikusiu galvu, teipgi į trumpa laika sulaiko plauku slinkimą, už ką gwarantuoju. Prof. Brundza suteikia puikius, szvelnius ir tankius plaukus, ką liudyja daugumas prisiųstų padėkawonių per laiszkus ir laikraszczius. Pagelba yra wisiems, tik atsiszaukite.
OFFISAI: 145 Grand st., 996 Broadway, Brooklyn, NY
Norėdami pasiklaust rodos per laiszkus, adresuokite: J. M. BRUNDZA & CO., Box 2361, New York.

UŽ $5. IN EUROPA.
Prie trumpo laiko darbo ant laiwo; kiekwiena norinti už $5.00 parkeliaudami į Lietuwa. Laiwai iszplaukia utarnykais ir subatoms. Agentas:
Henry J. Jacobs,
38 Canal st., New York, N. Y.
(15—12)

Wienatinis Waterburio
Lietuwiszkas Saliunas.
Užlaiko gera alų, seniauses ir czystas arielkas ir kwepenczius cigarus. Geriause užeiga dėl szwiežiai atwažewusių į Waterbury. Yra tai wienatinis czysczіausias ir teisingiauses lietuwiszkas saliunas mieste Waterbury.
J. F. DANISEWICZIUS,
839 Bank, kampas S. Leonard st.
Waterbury, Conn.

IMK MANE už $3.95
Gražus 14K dwigubai auksu pawilktas ir dengtais ar atdarais lukstais, su ausuke nustatom s ir užsukamas, gražiai kwietkuotas, tikrai amerikoniszkais widuriais, gwarantuotas ant 20 metu, iszrodo kaip $40.00 auksinis laikrodelis. Atsiusime C.O.D. ir tei pasidabos, užmokek ant expreso agentui $3.95 ir laikrodelis tawo, jei ne sugražyk atgal ant mus kaszto. Raszyk koki nori wyriska ar moteriszka. Prie kiekwieno laikrodelio duoda me DYKAI auksu lieta lenciugeli jeigu su orderiu prisiusi $3.95, ir apmokame kasztus prisiuntimo. Apsisteliuok szendien, nes ju prekes eina augsztyn. Raszyk o prisiusime 200 pusiu Kataloga parodanti tukstancziaus wisokiu puikiu dalgtu. ROYAL BARGAIN HOUSE, 53 Dearborn St. Chicago, Ill.

Ar Tawo peczius reikalauja pataisymo?
Jeigu teip, tai pirk wisus reikalingus prie peczіaus daiktus pas
Outlet Furniture & Stove Co.,
3249 S. Morgan St.
o jie sutaisys tawo peczius dykai. Teipgi turime didelę daugybę wisokių peczių už pigiausią prekę, pigiau kaip fabrike.

NERVITA

Sugražina nužudyta wyru stipruma ir drasuma.
Gydo impotencija, stabdo naktinia polucija ir wisas ligas ingautas per iszdykuma ar neatsargumo. Szita gydykla sudrutina nerwus ir daugina krauja; priduoda weidui raudonuma ir sugražina žmogui jaunystia. Siunczіame pacztu už 50c baxeli, už $2.50 6 baxelius ir gwarantuojame iszgydyti, arba pinigus sugražinti.
Nervita Medical Co.,
Clinton & Jakson Sts., Chicago.
☞ Gaunama yra ir Aptiekoje Clark ir Van Buren Sts., Chicago.

Geo. M. Glaser, M. D.
Medicinos Daktaras.
Gydo wisokes ligas, turi geriause prakti ką ligose moterių, waikų ir chroniszkose ligose.
867 32nd St., Chicago.
OFISO WALANDOS:
Iki 9 ryto, nuo 2—2 po pietu ir po 6 wak
TELEFONAS YARDS 885.
Teipogi priima ligonius offise po nr.
2876 Archer Av., kerte Bonfield
nuo 10—11 ryto.
TELEFONAS CANAL 329.